

pcou willibrord

Stichting
Protestants
Christelijk
Onderwijs
te Utrecht

jaar verslag 2019

COLOFON

UITGAVE

Stichting Protestants Christelijk Onderwijs
te Utrecht (PCOU)

Postbus 9419
3506 GK Utrecht

Atoomweg 111
3542 AB Utrecht

T 030 – 2723123
www.pcouwillibrord.nl

EINDREDACTIE

afdeling communicatie PCOU Willibrord

ONTWERP & LAY-OUT

GEERT – www.geertdijkers.nl

FOTOGRAFIE

Foto-Atlas fotografie & Jelmer de Haas

inhoud

Voorwoord door
het college van bestuur – 2

Bestuursverslag 2019

- 1** Het schoolbestuur
 - 1.1** Organisatie – 5
 - 1.2** Profiel – 9
- 2** Verantwoording over het gevoerde beleid
 - 2.1** Onderwijs & kwaliteit – 12
 - 2.2** Personeel & professionalisering – 14
 - 2.3** Huisvesting – 17
 - 2.4** ICT & informatiemanagement – 18
 - 2.5** Financiën – 19
- 3** Bericht van de raad van toezicht – 29
- 4** Bericht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad – 32

Jaarrekening

- 5** Geconsolideerde jaarrekening
 - 5.1** Geconsolideerde balans – 35
 - 5.2** Geconsolideerde staat van baten en lasten – 36
 - 5.3** Geconsolideerd kasstroomoverzicht – 36
 - 5.4** Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening – 37
- 6** Enkelvoudige jaarrekening
 - 6.1** Enkelvoudige balans – 57
 - 6.2** Enkelvoudige staat van baten en lasten – 57
 - 6.3** Grondslagen enkelvoudige jaarrekening – 58
 - 6.4** Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening – 58
 - 6.5** Aansluiting enkelvoudig vermogen en resultaat met geconsolideerd vermogen en resultaat – 61

Overige gegevens

- 7** Statutaire regeling resultaatbestemming – 62
- 8** Controleverklaring – 62

A photograph of a man and a woman standing in a library. The man, on the left, has grey hair and is wearing a dark suit jacket over a blue shirt. The woman, on the right, has dark hair and is wearing a black blazer. They are both smiling. The background shows bookshelves filled with books.

voorwoord door het college van bestuur

Voor u ligt het jaarverslag van Stichting PCOU over het jaar 2019, een jaar waarin we doorgegaan zijn op de koers die we in 2018 zijn ingeslagen. Vanuit ons motto *‘voor elke leerling het beste onderwijs’* boden binnen PCOU Willibrord¹ ruim 2.500 medewerkers in 41 scholen (PCOU 30 scholen; Willibrord 11 scholen) onderwijs aan ruim 20.000 leerlingen (PCOU 7.850 leerlingen; Willibrord 12.284 leerlingen), samen met partners van buiten onze organisatie. Wij kijken terug op mooie resultaten en flinke uitdagingen.

Ook dit jaar kunnen we concluderen dat de geboden onderwijskwaliteit in orde is. We hebben onze kwaliteitscyclus verder verbeterd, zodat we nog beter op onderwijsresultaten kunnen sturen. Diverse onderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs bevestigen dit beeld. Ook gaven deze bezoeken nieuwe impulsen om onze kwaliteit naar een volgend level te brengen. Helaas hebben wij in 2019 – net zoals in 2018 – niet alle leerlingen kunnen toelaten op de school voor voortgezet onderwijs van hun eerste keuze. Bij de toelating tot het voortgezet onderwijs werden ruim 350 leerlingen uitgeloot. Wij vinden dit onwenselijk. Het brengt ons bij een van onze speerpunten in 2019: onderwijshuisvesting. Veel scholen kunnen niet meer leerlingen aannemen, omdat zij beperkt zijn in hun huisvesting. Hier lopen we al enkele jaren tegenaan en er was echt een doorbraak nodig. We stelden daarom

een huisvestinginterventieteam in dat samen met de gemeente versnelling wist te realiseren in onze huisvestingsprojecten. We beogen hiermee de komende jaren beter aan de vraag te kunnen voldoen.

Binnen het scholenbestand deden zich in 2019 twee belangrijke wijzigingen voor. In de eerste plaats werd de Koningin Emmaschool in Amersfoort overgedragen aan de twee schoolbesturen die al bij het (voortgezet) speciaal onderwijs ter plekke waren betrokken. Door de overdracht ontstaat er voor de Koningin Emmaschool een eenvoudiger bestuurlijke situatie die het onderwijs ten goede kan komen. De tweede wijziging binnen het scholenbestand betrof het Globe College, dat bij de start van het schooljaar 2019/2020 135 leerlingen en negen medewerkers mocht verwelkomen, afkomstig van Anna NEXT VMBO. De levensvatbaarheid van deze locatie van het Anna van Rijn College in Nieuwegein was in het geding geraakt. In goede samenwerking met het bestuur van die school zijn we erin geslaagd continuïteit te bieden aan leerlingen en medewerkers.

Zoals de gehele onderwijssector kampten ook wij met het lerarentekort. Desondanks was er in onze scholen het afgelopen jaar naar verhouding weinig sprake van schooluitval (klassen naar huis). Veel waardering voor onze leerkrachten en ook voor schoolleiders en ouders, die op allerlei manieren

hebben gezorgd voor kwaliteit en continuïteit van het onderwijs. Ook bestuurlijk speelden en spelen wij zowel landelijk als regionaal een actieve rol bij de aanpak van het lerarentekort.

In de zomervakantie verhuisden we met de bestuursstaf en Service & Advies naar een ruimere en transparantere kantooromgeving aan de Atoomweg. Ook vanaf die plek is hard gewerkt aan het optimaliseren van de bedrijfsvoering. Op meerdere terreinen – huisvesting en facilitair, personeel en financieel – zijn verbeterlagen in gang gezet. We boekten mooie resultaten op het gebied van de ICT-ondersteuning en ICT-basisinfrastructuur, ondersteuning op kwaliteit door de afdeling OK&I, professionalisering vanuit de PCOU Willibrord Academie en de bovenschoolse flexpool. Wij gaan in 2020 door met de verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoering. Ook voor de medewerkers van de ondersteunende diensten enorm veel waardering voor hun inzet.

Verschillende initiatieven, zoals de gezamenlijke studiedagen voor schoolleiders en de stichtingsbrede handreiking identiteit, hebben bijgedragen aan de verbinding binnen PCOU Willibrord van de verschillende onderwijssectoren en daarmee aan het bieden van meer kansen en mogelijkheden voor leerlingen en medewerkers. Een prachtig voorbeeld van samenwerking

binnen PCOU Willibrord betreft de leerlingen van een van onze praktijkscholen, die meubels maken voor een van onze basisscholen. Daarnaast lopen er nog andere initiatieven, waarbij er vanuit het voortgezet onderwijs, onderwijs in basisscholen wordt verzorgd, bijvoorbeeld in de vakken techniek en Engels. Ook kijken we terug op een mooie en intensieve samenwerking met onze raad van toezicht en onze GMR-en, die ons uitdagen, aanzetten en inspireren in het nog beter maken van onze onderwijsorganisatie.

De resultaten die we in 2019 hebben bereikt, bieden een goede basis voor de uitdagingen en kansen in 2020. PCOU Willibrord heeft een duidelijke koers en een mooie agenda, waar we graag gezamenlijk onze schouders onder zetten.

Marc Mittelmeijer & Fawzia Nasrullah
College van bestuur

¹⁾ Stichting PCOU is nauw verbonden met de Willibrord Stichting. Samen presenteren de stichtingen zich als PCOU Willibrord. Dit voorwoord heeft betrekking op PCOU Willibrord, terwijl de hoofdstukken hierna zich toespitsen op Stichting PCOU.

bestuurs verslag 2019

1

Het schoolbestuur

1.1

Organisatie

CONTACTGEGEVENS

NAAM SCHOOLBESTUUR Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht, kortweg Stichting PCOU

BESTUURSNUMMER 62662

ADRES Atoomweg 111, 3542 AB Utrecht

TELEFOON 030 - 272 31 23

E-MAIL info@pcouwillibrord.nl

WEBSITE www.pcouwillibrord.nl

Met vragen naar aanleiding van het bestuursverslag kan contact worden opgenomen met Arie Olthof, bestuurssecretaris (a.olthof@pcouwillibrord.nl).

OVERZICHT SCHOLEN

STIP VSO

www.stipvso.nl

DIRECTEUR mw. A. (Astrid) Lotte
(tot 1 augustus 2019)
dhr. C.J.C. (Kees) de Bruin
(interim vanaf 1 augustus 2019)

Koningin Emmaschool

www.emmaschool-amersfoort.nl

DIRECTEUR SO mw. J. (Jaël) Klamer
DIRECTEUR VSO dhr. A. (Ard) Frie

De school maakte tot 1 maart 2019 deel uit van stichting PCOU. Met ingang van die datum is het so-deel overgedragen aan stichting Meerkring, het vso-deel aan stichting 's Heerenloo Zorggroep.

Rafael

www.rafaelschool.nl

DIRECTEUR mw. P.C. (Pien) van Gendt

SBO Belle van Zuylen

www.bellevanzuylensbo.nl

DIRECTEUR mw. M. (Marlies) Toet

Blauwe Aventurijn

www.blauwe-aventurijn.nl

DIRECTEUR mw. drs. M.H.F.E. (Myriam)
Rijks-Muijtjens (tot 1 augustus 2019)
mw. S. (Shirley) Verloop
(vanaf 15 oktober 2019)

Da Costaschool Hoograven

www.dchu.nl

DIRECTEUR mw. drs. J. (Janine) Ziemerink
(tot 1 augustus 2019)
mw. S. (Susan) Wessels Boer-Blom
(vanaf 1 december 2019)

Lukasschool

www.lukasschool.nl

DIRECTEUR mw. A. (Annelies) Maas
mw. J.H.A. (Jolanda) Snoek

De Baanbreker (tot 26 juni 2019) /
Op Avontuur (vanaf 26 juni 2019)

www.bsopavontuur.nl

DIRECTEUR mw. drs. M. (Marieke) Boer-Jansink

In de zomer van 2019 werd de naam van de school gewijzigd van De Baanbreker in Op Avontuur.

Da Costaschool Kanaleneiland

www.bsdacosta.nl

DIRECTEUR mw. J.H. (Jolanda)
Verbon-Bossenbroek
(tot 1 juni 2019)
mw. C. (Conny) Grotendorst
(interim)
mw. S.F.M. (Simone)
Leereveld-Boers (interim)
dhr. Y. (Yücel) Aydemir
(vanaf 1 januari 2020)

De Odyssee

www.deodyssee.net

DIRECTEUR mw. F.M. (Frédérique)
van Bruggen-Louw

Taalschool Utrecht

www.taalschoolutrecht.nl

DIRECTEUR mw. J. (Jenny) Olsthoorn

Parkschool

www.parkschool-utrecht.nl

DIRECTEUR mw. drs. J.E. (Annet) Baart

Jenaplanschool De Brug

www.jenaplantdebrug.nl

DIRECTEUR mw. M.F. (Marijke)
Gastelaars-Jansen

Koningin Beatrixschool

www.beatrixdemeern.nl

DIRECTEUR mw. H.W. (Rina) Vonk-de Nijs

De Krullevaar

www.dekrullevaar.nl

DIRECTEUR mw. L. (Lorance) Janssen

2e Marnixschool

www.2emarnixschool.nl

DIRECTEUR mw. drs. J.D. (Josette) Groenewegen

Van Asch van Wijckschool

www.aschvanwijckschool.nl

DIRECTEUR mw. K.L. (Katinka)
van der Wal-van Raaij

De Fakkel

www.bsdefakkel.nl

DIRECTEUR mw. I.J. (Iris) Hekkert

De Kleine Vliegenier

www.dekleinevliegenier.nl

DIRECTEUR mw. M. (Marijke)
den Decker-van Staverden

De Piramide

www.cbspiramidebis-utrecht.nl

DIRECTEUR mw. drs. L.L. (Lotte) Brente

De Wereldwijzer

www.wereldwijzerutrecht.nl

DIRECTEUR mw. M. (Monique) Reijmer

Torenpleinschool

www.torenpleinschool.nl

DIRECTEUR mw. D. (Danique) Zelissen-Daems

De Schakel

www.cbs-de-schakel.nl

DIRECTEUR mw. M.M. (Margot) Reukers
(met ziekteverlof)
dhr. A. (Anne) van der Zaag
(interim vanaf 01-03-2019)

Op Dreef

www.opdreefovervecht.nl

DIRECTEUR dhr. R.L. (Rohan) de Groot

De Regenboog

www.onzeregenboog.nl

DIRECTEUR dhr. J. (John) Meuleman
(interim tot herfstvakantie 2019)
mw. drs. M.H.F.E. (Myriam)
Rijks-Muijtjens en
mw. drs. J. (Janine) Ziemerink
(vanaf 1 augustus 2019)

De Boomgaard

www.deboomgaard.nl

DIRECTEUR mw. N.M. (Nicole) Verdier

Jenaplanschool Zonnewereld

www.zonnewereld.nl

DIRECTEUR mw. M.G.G.H. (Monique)
Gadellaa-Kortman

De Ridderhof

www.deridderhof.net

DIRECTEUR mw. M. (Monique) van der Putten
(interim tot 1 februari 2019)
dhr. ir. E.R. (Emile) Vermeulen RDO
(vanaf 1 februari 2019)

De Boemerang

www.deboemerangutrecht.nl

DIRECTEUR mw. A. (Antonet)
Provoost-Bouman
(tot 1 augustus 2019)
mw. M. (Mirjam) Gielissen-Knevel
(vanaf 1 augustus 2019)

De Oase

www.basisschooldeoase.nl

DIRECTEUR dhr. B. (Bas) van der Zanden

Kindcentrum Leeuwesteyn

www.kcleeuwesteyn.nl

DIRECTEUR mw. A. (Annemieke)
Veeneman MSc

TABEL 1.1
Leerlingaantallen

SCHOOLNAAM	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Rafael	186	173	190	201	204
ze Marnixschool	224	220	217	221	220
Torenpleinschool	258	271	290	299	299
Koningin Beatrixschool	288	274	268	248	226
Stip VSO Utrecht	311	314	299	309	300
SBO Belle van Zuylen	89	101	111	128	134
De Boemerang	239	207	200	186	183
De Schakel	251	252	265	263	259
Parkschool	182	185	178	166	162
Op Dreef	200	189	176	163	153
Blauwe Aventuriijn	163	169	178	191	199
De Regenboog	339	353	365	360	359
De Kleine Vliegenier	228	224	219	236	245
De Piramide	195	197	181	175	173
Van Asch van Wijckschool	224	201	198	197	222
De Wereldwijzer	110	113	97	99	144
Jenaplanschool De Brug	318	311	300	288	290
De Fakkel	233	228	235	241	247
Lukasschool	245	228	232	219	198
Da Costaschool Kanaleneiland	183	195	193	197	165
Taalschool Utrecht	171	280	319	284	251
Op Avontuur	126	130	120	118	120
Da Costaschool Hoograven	178	185	189	186	201
De Boomgaard	656	609	597	618	601
De Krullevaar	351	339	339	354	342
Jenaplanschool Zonnwereld	372	363	390	392	397
De Ridderhof	695	658	628	584	545
De Oase	533	586	641	654	647
De Odyssee	345	340	333	335	358
Kindcentrum Leeuwesteyn				1	6
	7893	7895	7948	7913	7850

Juridische structuur

Stichting PCOU is nauw verbonden met de Willibrord Stichting. Samen presenteren de stichtingen zich als PCOU Willibrord. Het college van bestuur en de raad van toezicht van beide stichtingen bestaan uit dezelfde personen. Er is een sterke samenhang tussen de stichtingen en in de praktijk fungeren ze op onderdelen steeds meer als een geheel. Geen van beide stichtingen is bepalend in de beleidsvoering van de andere stichting. Stichting PCOU is ook verbonden met de Stichting Steunfonds van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht.

Organisatiestructuur

De organisatiestructuur is gebaseerd op een heldere taakverdeling van de drie basiselementen van de organisatie:

namelijk besturen, ontwikkelen en uitvoeren van het primaire proces en het ontwikkelen en uitvoeren van de ondersteunende processen.

- Het college van bestuur draagt de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de gehele organisatie. Hiertoe stelt het bestuur beleid vast en monitort het de uitvoering; stuurt het bestuur de scholen en de ondersteunende diensten binnen Service & Advies aan op basis van de beleids- en prestatieafspraken. Het college van bestuur voert twee keer per jaar een managementgesprek met iedere schoolleider. Hierin worden de resultaten en de voortgang van de schoolontwikkeling besproken. Daarnaast brengen de bestuursleden jaarlijks een of meer bezoeken aan de scholen.

- De scholen zijn binnen de door het bestuur gestelde kaders, verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs en voor hun interne organisatie. Daartoe maken de scholen afspraken met het bestuur en faciliteert het bestuur de scholen. Scholen hebben een integrale resultaatverantwoordelijkheid op alle bedrijfsfuncties en ook een procesverantwoordelijkheid voor onderwijs en onderwijsinnovatie. De schoolleiders zijn medeverantwoordelijk voor het goed functioneren van Stichting PCOU en werken samen in het Directie-beraad. Ook is er nauwe samenwerking met de directeuren van de scholen van de Willibrord Stichting.
- Service & Advies ondersteunt het bestuur en de scholen bij de uitvoering van hun taken met betrekking tot onderwijs- en kwaliteitsbeleid, personeelsbeleid en organisatie, financieel beleid, ICT- en informatiemanagement en huisvestings- en facilitair beleid. Service & Advies heeft op deze gebieden een procesverantwoordelijkheid en ondersteunt vanuit een expertiserol scholen en bestuur in hun resultaatverantwoordelijkheid.
- Iedere school heeft een medezeggenschapsraad (MR); op stichtingsniveau is er een gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). De raad van toezicht houdt toezicht, adviseert en is werkgever van het college van bestuur.

Governance Code

Conform wat hierover is bepaald in de sectorale governancecodes hebben binnen PCOU Willibrord college van bestuur en raad van toezicht ervoor gekozen de code Goed Onderwijsbestuur van de VO-raad toe te passen voor zowel de stichting PCOU als voor de Willibrord Stichting. Bestuur en toezicht zijn organiek gescheiden ('two-tier' model).

College van bestuur

De heer drs. ir. M.A. Mittelmeijer RI,
voorzitter

Nevenfuncties (alle op persoonlijke titel):

- vicevoorzitter Raad van Toezicht Koraal Groep (bezoldigd)
- voorzitter bestuur Stichting Technasium (bezoldigd)
- voorzitter bestuur Onderwijsbestuurdersvereniging (onbezoldigd)

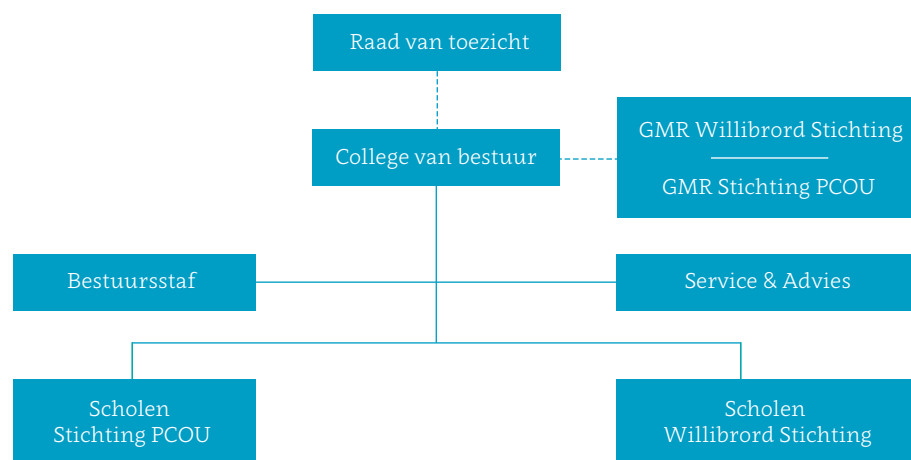
Mevrouw drs. F.M. Nasrullah, lid

Nevenfuncties (alle op persoonlijke titel):

- lid Raad van Toezicht Bevolkingsonderzoek Midden-West (bezoldigd)
- voorzitter Raad van Toezicht Pharos (bezoldigd)
- lid Raad van Advies Kennisplatform Integratie en Samenleving (onbezoldigd)
- lid bestuur ZonMw (bezoldigd)
- lid Raad van Advies KWF Kankerbestrijding (onbezoldigd)

SCHEMA 1

Organisatiestructuur van PCOU Willibrord

1.2

Profiel

Identiteit en kernwaarden

De scholen van PCOU Willibrord zijn ontstaan in de protestants-christelijke of de katholieke traditie. Hierdoor laten we ons inspireren. We vinden het belangrijk om bezielde verhalen en inspirerende voorbeelden te delen en samen te vieren. Iedere school geeft in de eigen specifieke context invulling geven aan de identiteit. De scholen van PCOU Willibrord staan open voor leerlingen van iedere levensbeschouwelijke achtergrond. Van belang is dat kinderen zichzelf én de ander leren kennen, zodat ze elkaar begrijpen en respecteren. We denken samen na over vragen als: voor welke (levensbeschouwelijke) waarden staan we en hoe geven we daar uiting aan? De dialoog staat voorop, vanuit de overtuiging dat wat ons onderling bindt, groter is dan wat ons scheidt.

PCOU Willibrord werkt vanuit de vier kernwaarden:

- durf
- verbinding
- ontwikkelingsgericht
- verantwoordelijkheid

PCOU Willibrord maakt bewust werk van identiteit. In 2019 is daartoe onder meer de handreiking identiteit vastgesteld, die in samenspraak met de schoolleiders is ontwikkeld door de commissie identiteit. Het doel van de handreiking is een actualisering van het identiteitsbegrip en het stimuleren van identiteitsontwikkeling in de scholen. Deze ontwikkeling past bij de grondslag van de beide stichtingen, de kernwaarden en het uitgangspunt in de besturingsfilosofie dat scholen zelf hun onderwijskundige en dus ook identiteitskeuzes maken, omdat die afhankelijk zijn van de eigen context. Op basis van deze handreiking beschrijft elke school een passage over identiteit voor het schoolplan. De handreiking is geïntroduceerd tijdens de organisatiebrede identiteitsconferentie (17 april 2019), samen met een spel waarmee het gesprek over identiteit in de school kan worden gestimuleerd. Na het gereedkomen van de notitie heeft de commissie identiek de focus verbreed naar onderwerpen als diversiteit en burgerschap. Op beide onderwerpen zijn inmiddels enkele projecten gestart.

Missie

PCOU Willibrord wil dat iedere leerling zich optimaal kan ontplooiën binnen onderwijs vanuit een christelijke inspiratie. Dit betekent dat de scholen:

- Een praktische vertaling hanteren van christelijk geïnspireerde waarden en normen, zoals respect, zorgzaamheid en tolerantie in een pluriforme samenleving.
- Oog hebben voor de potentie van iedere leerling.

- De potentie van leerling optimaal benutten voor de ontplooiing van elke leerling als mens, met een goede balans tussen individuele ontplooiing en maatschappelijke verantwoordelijkheid.
- Ernaar streven dat elke leerling een optimale start krijgt in het vervolgonderwijs of in de maatschappij (PCOU), of een diploma of ten minste een startkwalificatie in de maatschappij behaalt (Willibrord).

Visie

Het hart van onze onderwijsvisie is de lerende leerling: het gaat om zijn of haar ontwikkeling. Die ontwikkeling is alleen mogelijk als ook de medewerkers zich blijven ontwikkelen: geen lerende leerling zonder lerende docent. Daarom zien wij elke school op zich, en de stichtingen als geheel, als lerende organisaties gericht op de ontwikkeling van de leerlingen. Dit vraagt ook om een uitdagende leeromgeving met open vensters naar de samenleving.

Voorwaarde is een duidelijk gestructureerde schoolorganisatie, waarbinnen elke persoon gekend, herkend en erkend wordt en zich veilig voelt.

- Binnen de school hebben mensen positieve verwachtingen van elkaar.
- De school zorgt voor een duidelijke verantwoording aan en communicatie met de ouders.
- Het systeem van kwaliteitszorg is helder en inzichtelijk voor medewerkers, ouders en leerlingen.

Strategisch beleidsplan

In de strategiebrieven 2019 heeft het college van bestuur vier strategische lijnen geformuleerd waarlangs besturing en ontwikkeling van de organisatie plaatsvindt:

- positionering ten behoeve van onderwijs en opvang van het jonge kind
- positionering van de speciale scholen
- positionering van het basis- en voortgezet onderwijs
- aantrekkelijk werkgeverschap: samen leren, werken, professionaliseren en innoveren

Toegankelijkheid & toelating

Volgens het aanmeldbeleid is in principe iedere leerling welkom; door middel van ondertekening van het aanmeldingsformulier verklaren ouders gebruik te willen maken van het onderwijsaanbod van de school en de levensbeschouwelijke identiteit van de stichting en de betreffende school te respecteren. Elke school van de stichting spant zich in om zoveel mogelijk leerlingen die toelaatbaar zijn, daadwerkelijk te kunnen plaatsen. Elke school bepaalt in overleg met de medezeggenschapsraad een gemotiveerde norm, waarin het maximaal aantal leerlingen per groep is opgenomen. De toelating van een leerling mag niet afhankelijk worden gesteld van een geldelijke bijdrage van de ouders. Iedere school beschrijft de toelatingsprocedure met de daarbij behorende praktische informatie in de schoolgids.

Samenwerking

Het college van bestuur werkt op verschillende niveaus samen met externe partners en belanghebbenden:

- landelijke vertegenwoordiging, onder andere bij de VO-raad, PO-Raad, Inspectie van het Onderwijs, ministerie van OCW, overige ministeries en andere landelijke gremia;
- gemeenten, college-schoolbesturen, ketenpartners in voorschoolse educatie, kinderopvang, onderwijs en zorg, en zakelijke partners;
- samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Het college van bestuur legt op verschillende manier horizontaal verantwoording af, onder andere door de publicatie van strategiedocumenten en jaarverslagen via

de website en door op stedelijk niveau te participeren in verschillende overleggen; specifiek de participatie in de samenwerkingsverbanden PO en VO en de Utrechtse Onderwijs Agenda waarin schoolbesturen uit alle onderwijssectoren en de gemeente Utrecht participeren. Ook wordt verantwoording afgelegd door te voldoen aan informatieverzoeken vanuit de gemeente (B&W of gemeenteraad). In 2019 is een bijeenkomst voor leden van de Utrechtse gemeenteraad georganiseerd, om hen nader te informeren over het huisvestingsdossier.

Klachtenbehandeling

Bij een verschil van mening, conflict of een onplezierige gebeurtenis komen de betrokkenen er over het algemeen met elkaar uit. Soms lukt dat niet en leidt een gebeurtenis tot een formele klacht. Op die situatie is

de klachtenregeling van toepassing. De regeling biedt mogelijkheden voor het indienen van een klacht bij de schoolleider, het college van bestuur of de Landelijke Klachtencommissie. Periodiek worden lopende procedures in het college van bestuur besproken. Wanneer er sprake is van trends of patronen in de klachten op bestuursniveau, dan wordt dat besproken met de schoolleiders. In 2019 is de klachtenregeling geëvalueerd en geactualiseerd. De regeling is gepubliceerd op onze website.

Externe vertrouwenspersoon

De externe vertrouwenspersoon is een functionaris van buiten de organisatie, die op een deskundige en onpartijdige manier medewerkers en ouders die een klacht hebben, kan bijstaan en adviseren. PCOU Willibrord kent twee externe vertrouwens-

personen: mevrouw A. Aantjes en de heer W. van Es. De gegevens in onderstaande tabel geven een indruk van de aard van hun werkzaamheden. Een deel van de contacten is gestart in 2018 en liep door in 2019.

De vertrouwenspersonen hebben in april 2019 bijgedragen aan een positief ervaren scholingsbijeenkomst voor interne vertrouwenspersonen/contactpersonen. Regulier vindt er eens per jaar een overleg van de vertrouwenspersonen met het college van bestuur plaats. Hierin geven de vertrouwenspersonen een niet tot personen of situaties herleidbare schets van hun werkzaamheden en kunnen zijn advies geven/om advies worden gevraagd.

TABEL 1.2

Overzicht van klachten of bezwaren ingediend bij het college van bestuur

INDIENER(S)	BESCHRIJVING	AFHANDELING
Ouders	Klacht over de klassenindeling	Klacht ongegrond
Ouders	Bezwaar tegen een besluit tot schorsing	Bezwaar ongegrond
Ouders	Klacht over toepassing van de meldcode	Klacht ongegrond
Ouders	Klacht over communicatie en po-vo	Klacht communicatie deels gegrond en po-vo gegrond
Ouders	Klacht schooladvies	Klacht ongegrond en mediation
Ouders	Bezwaar tegen een besluit tot verwijdering	Bezwaar ongegrond

TABEL 1.3

Omschrijving van de aard van werkzaamheden van de externe vertrouwenspersonen

CONTACT MET	OMSCHRIJVING
Ouder(s)	- Gesprek of beantwoorden e-mail over onvrede bij ouder(s) (over de school in het algemeen of over specifieke kwesties) (drie verschillende gevallen) - Begeleiden van ouders bij een meningsverschil met een school over toegang tot de school
Medewerker(s)	- Bijstand en advies aan een medewerker bij een dreigend arbeidsconflict (drie verschillende gevallen) - Gesprekken met medewerker naar aanleiding van een bedreiging (twee verschillende gevallen) - Adviesgesprek met een medewerker over gedrag van een leidinggevende - Begeleiden medewerkers bij klacht over onveilig werkklimaat - Mediatiegesprek bij een geschil tussen twee medewerkers - Adviseren en ondersteunen van een directeur bij een ouderavond over ongewenst gedrag

2

Verantwoording beleid

2.1

Onderwijs & kwaliteit

Onderwijskwaliteit

Stichting PCOU staat voor onderwijs dat uitdagend en toekomstbestendig is en ruimte geeft voor vernieuwing en creativiteit. Kwaliteit staat daarbij voorop. We willen het beste uit onze leerlingen halen en hen een plezierige schooltijd geven. Om dit te bereiken is het essentieel dat ons onderwijs voortdurend in ontwikkeling is én onze medewerkers zich blijven ontwikkelen. Dit vraagt om een kwaliteitscultuur waarbij een onderzoekende attitude, die aansluit bij de ontwikkelbehoefte van onze leerlingen, centraal staat. Met behulp van de PCDA-cyclus monitoren we de onderwijskwaliteit aan de hand van de onderstaande vragen:

- Doen we de goede dingen?
- Doen we de dingen goed?
- Hoe weten we dat?
- Vinden anderen dat ook?
- Wat gaan we nu doen?

Bij het zichtbaar maken van de onderwijskwaliteit staan niet alleen de cijfers en/of percentages centraal, maar ook de verandering in gedrag of cultuur. Het voeren van de dialoog hierover tussen de scholen, het college van bestuur en het team Onderwijs, Kwaliteit & Innovatie is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Het bestuur voert in het kader van de cyclus van planning en verantwoording minimaal twee keer per jaar managementgesprekken met de schoolleiders, waarbij de managementovereenkomst als basis dient. Hierin staan de resultaten, ambities en beleidsinterventies beschreven aan de hand van een viertal perspectieven; onderwijs & omgeving, organisatieontwikkeling & leiderschap, bedrijfskundig leiderschap en het leer- en groeiperspectief. Daarnaast voert de afdeling Onderwijs, Kwaliteit & Innovatie tweejaarlijkse kwaliteitsgesprekken met de scholen, waarin de onderwijsresultaten, het onderwijsproces, het schoolklimaat en het kwaliteitsmanagement en de ambities van de scholen worden besproken.

Op deze domeinen verzamelen en analyseren scholen data met behulp van verschillende kwaliteitszorginstrumenten. Het bestuur monitort en analyseert deze data vervolgens aan de hand van de zogenoemde schoolkaarten. De uitkomsten van de data-analyse door zowel de scholen als het bestuur worden besproken in de kwaliteitsgesprekken en vormen ook het vertrekpunt voor een planmatige aanpak voor de verbetering van het onderwijs.

Parallel aan deze kwaliteitscyclus zijn er verschillende initiatieven en projecten die als doel hebben de kwaliteit van het onderwijs te verhogen. Een voorbeeld hiervan is het project 'Samen voor Goud'. In dit project werken de gespecialiseerde scholen samen aan een kwaliteitsmanagementsysteem om hun (onderwijs)kwaliteit te monitoren en te vergroten om uiteindelijk zich te verhouden tot de kwaliteitsnorm van de LECSO voor speciaal onderwijs. Daarnaast is er een werkgroep gestart rondom de kwaliteitsaanpak van Enigma, waar schoolleiders,

intern begeleiders en leerkrachten van verschillende scholen aan deelnemen. Tot slot is de PCOU Willibrord Academie verder uitgebreid, zowel in aanbod als personeel. Hierdoor neemt het aantal medewerkers dat op bepaalde thema's verder geschoold wordt toe, hetgeen bijdraagt aan de onderwijskwaliteit op de scholen.

De Inspectie van het Onderwijs heeft gedurende het jaar een aantal thema-bezoeken uitgevoerd, naar didactisch handelen, passend onderwijs en de doorgaande lijn PO-VO.

Doelen en resultaten

Het bestuur heeft een aantal doelen gesteld ten aanzien van de kwaliteit van de scholen. Voor wat betreft de opbrengsten van het onderwijs is een centraal doel dat alle scholen bij vijf van de zeven tussentoetsen gemiddeld voldoende opbrengsten realiseren. Dit doel is in 2019 behaald.

Een ander doel is dat iedere school minimaal de gestelde ondergrens voor de Eindtoets basisonderwijs bereikt. Mede aan de hand hiervan stelt de inspectie vast of er risico's zijn in de kwaliteit van scholen. In *tabel 2.1* geven we het gecorrigeerde gemiddelde per school weer. Hierbij zijn bij sommige scholen scores van leerlingen niet meegerekend, conform de regels van de inspectie hierover. In de laatste kolom staat het aantal leerlingen dat in de berekening van het gemiddelde is meegenomen ten opzichte van het totaal aantal leerlingen dat de toets heeft gemaakt. Een groene kleur wil zeggen dat de school een gemiddelde boven

TABEL 2.1

Gecorrigeerde gemiddelde schoolscore
op de Eindtoets basisonderwijs

SCHOOL	GEMIDDELDE SCHOOLSORE	N
2e Marnixschool	539,8	34/34
Torenpleinschool	537,2	46/47
Koningin Beatrixschool	539,8	34/37
De Boemerang	405,1	22/26
De Schakel	535,5	27/29
Parkschool	361,9	15/18
Op Dreef	531,7	31/33
Blauwe Aventuriijn	365,0	18/22
De Regenboog, locatie Wevelaan	538,4	11/13
De Regenboog, locatie Regentesselaan	537,8	32/35
De Piramide	536,3	17/20
De Kleine Vliegenier	532,6	17/19
Van Asch van Wijkschool	538,5	11/16
De Wereldwijzer	351,0	7/8
Jenaplanschool De Brug	538,4	35/36
De Fakkel	534,6	27/27
Lukasschool	359,2	34/36
Da Costa Kanaleneiland	534,4	18/20
De Baanbreker/Op Avontuur	544,5	14/18
Da Costabasissschool Hoograven	539,5	21/24
De Boomgaard	537,1	80/80
De Krullevaar	540,2	53/54
Jenaplanschool Zonnewereld	538,4	57/58
De Ridderhof	535,2	72/77
De Oase	537,4	76/82
De Odyssee	538,4	18/21

de bovengrens behaalt, dat is een goede score. Rood dat het gemiddelde onder de ondergrens ligt, dat is onvoldoende. Een oranje kleur betekent dat het gemiddelde tussen de onder- en bovengrens ligt, dat is een voldoende.

Voor wat betreft de waardering door ouders en leerlingen geldt dat alle scholen op een na de gestelde norm voor de waardering van ouders behalen. Met betrekking tot de waardering van leerlingen geldt dat alle scholen voldoen aan de gestelde norm.

Passend onderwijs

Passend onderwijs betekent dat alle leerlingen een plek krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en mogelijkheden. Dit zoveel mogelijk op een reguliere school, al blijft gespecialiseerd onderwijs bestaan voor kinderen die structureel meer en andere onderwijsbegeleiding nodig hebben dan de reguliere school kan bieden. Stichting PCOU maakt deel uit van Samenwerkingsverband Utrecht PO. Samen werken we continu aan het realiseren van passend onderwijs. Alle scholen binnen de Stichting PCOU hebben een school-ondersteuningsplan. Eind 2018 is gekozen voor Perspectief op School (PoS) als instrument voor het ondersteuningsplan. Ook Sterk VO maakt hiervan gebruik. Hierdoor wordt een doorgaande lijn gecreëerd. Het instrument is in 2019 in gebruik genomen door alle scholen.

Voor het samenwerkingsverband Profi Pendi (ten zuiden van Utrecht), samenwerkingsverband Passenderwijs (rondom Woerden en samenwerkingsverband Zuidoost Utrecht dragen onze scholen (SBO Belle van Zuylen en Rafael) bij aan het realiseren van een dekkend aanbod. Daarom zijn we daar actief als PCOU in bestuursvergaderingen, directievergaderingen en bijeenkomsten van orthopedagogen en intern begeleiders. Vaak gaat het dan over afstemmen en expertise-overdracht. Expertiseoverdracht vindt ook plaats vanuit onze ambulante dienst 'de onderwijsbegeleiders'.

Hoogbegaafdheid

In 2019 zijn we doorggegaan met de ontwikkelingen rondom hoogbegaafdheid. Zo is onder andere door vier scholen gezamenlijk een voorziening voor een dag per week gestart. Ook nemen steeds meer leerkrachten van diverse scholen deel aan het lerend netwerk hoogbegaafden en zijn diverse workshops over meer- en hoogbegaafden onderwijs in de PCOU Willibrord Academie aangeboden.

Pilot inzet eigen orthopedagogen

In 2019 is gestart met een pilot waarbij 'eigen' orthopedagogen worden inzet voor het uitvoeren van intelligentieonderzoeken binnen de scholen. Het doel hiervan is om laagdrempelige en handelingsgerichte diagnostiek (zonder wachtlijst) te bieden en de binnen de stichting aanwezige expertise te delen. De pilot wordt in 2020 geëvalueerd.

2.2

Personeel & professionalisering

Bredere werving van nieuwe medewerkers

Vanwege de (te verwachten) personeels tekorten is in 2019 fors ingezet op de werving van nieuwe medewerkers, zowel op de gebruikelijke manier – werving via vacatures en het binden van gediplomeerde stagiairs – als op andere manieren, zoals de flexpool en zij-instroom.

Flexpool

Vanuit de flexpool worden in toenemende mate medewerkers ingezet voor vervangingen in de scholen voor primair onderwijs. Deze route levert een groot deel op van de instroom aan medewerkers, ook door het jaar heen. Binnen de flexpool werd in 2019 ook meer dan het jaar ervoor gewerkt met vakdocenten en creatieve docenten om ook de aard van de vervangers te verbreden.

Zij-instroom

In het primair onderwijs wordt subsidie ingezet in samenwerking met de werkgroep van 'Utrecht Leert' (waarin de beleidsmedewerkers van de besturen uit Utrecht, samen met de gemeente en vertegenwoordigers van de HU-Pabo) voor de begeleiding van zijinstromers, omdat dit erg veel menskracht vraagt op de scholen. De besturen ontvangen naar rato van het aantal leerlingen een bedrag waarmee de scholen die een zij-instromer begeleiden hun school-

opleider mogen 'opplussen'. Per school is dit een bedrag van 15.000 euro. Voor PCOU komen hiervoor tien scholen in aanmerking. In principe zijn de middelen voor vier jaar toegezegd. Jaarlijks wordt het beleid geëvalueerd en zo nodig aangepast.

Ontwikkelingsgerichte gesprekscyclus

Bij een organisatie die ontwikkeling van onderwijs en medewerkers hoog op de agenda heeft staan, past een ontwikkelingsgerichte gesprekscyclus. Aan de inrichting hiervan is in 2019 gewerkt. Technisch komt de ontwikkelingsgerichte gesprekscyclus in 2020 beschikbaar in het nieuwe digitale personeelsinformatiesysteem. Scholen hebben de mogelijkheid om zelf competenties toe te voegen naast wettelijk bepaalde functie-eisen. De traditionele variant van de gesprekscyclus (functionerings- en beoordelingsgesprek) blijft naast de ontwikkelingsgerichte versie bestaan, bijvoorbeeld voor het beoordelen van nieuwe medewerkers. Inzetbaarheid en vitaliteit zijn en blijven onderdeel van beide gesprekscycli.

Loopbaancentrum

Vanuit goed werkgeverschap en de aanwezige werkgelegenheid binnen PCOU Willibrord is het van belang medewerkers te behouden voor onze organisatie en voor het onderwijs. Tot voor kort was de flexpool

alleen werkzaam voor het primair en gespecialiseerd onderwijs. In 2019 is de overgang van flexpool naar loopbaancentrum voorbereid. Het loopbaancentrum wordt in 2020 ingericht voor heel PCOU Willibrord.

Verzuimreductie door meer preventie

Medewerkers en leidinggevenden zijn zich meer van bewust van het belang van het voorkómen van verzuim. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de stijging van het aantal preventieve gesprekken met de bedrijfsarts. Zowel medewerkers als leidinggevenden kunnen een preventiegesprek aanvragen. De aandacht voor verzuimpreventie heeft nog niet geleid tot verlaging van de verzuimcijfers. Het voortschrijdend verzuim is in 2019 licht gestegen (0,75%) ten opzichte van 2018. Ook de verzuimfrequentie is met 0,2 licht gestegen. De training 'Verzuim in eigen regie' voor leidinggevenden heeft in 2019 tweemaal plaatsgevonden. Naast informatie over verzuim(reductie) oefenen leidinggevenden in deze training in het voeren van een (frequent) verzuimgesprek.

Toekomstgericht functieboek voor funderend onderwijs

Het functieboek wordt herzien en toekomstgericht gemaakt voor het gehele funderend onderwijs binnen PCOU Willibrord. Per functiefamilie zijn werkgroepen

samengesteld van medewerkers uit de scholen en uit Service & Advies. Eind 2019 zijn de eerste conceptfuncties beschreven en voorgelegd aan deze werkgroepen. HR streeft er naar het functieboek voor PCOU Willibrord, na instemming van beide GMR-en, in 2020 in te invoeren.

Uitkeringen na ontslag

Uitkeringen na ontslag, voor WW en WOPO, overgenomen door het Participatiefonds. In 2019 is totaal 59.717 euro niet door het Participatiefonds vergoed.

PCOU Willibrord biedt als grote onderwijswerkgever veel werkgelegenheid. Er wordt mobiliteitsbeleid uitgevoerd. Dit betekent dat medewerkers die boventallig raken op een school herplaatst worden op een andere school. Ook kunnen medewerkers zich aanmelden voor vrijwillige mobiliteit. Bij een dreigende WW-uitkering wordt door HR altijd onderzocht of er mogelijkheden zijn om de medewerker te begeleiden van werk naar werk.

Aanpak werkdruk

In de scholen hebben de teams geïnventariseerd hoe en waar werkdruk wordt ervaren. Vervolgens hebben zij oplossingen benoemd, prioriteiten gesteld en keuzes gemaakt over de besteding van de werkdrukmiddelen. De uitkomsten zijn ter

instemming voorgelegd aan de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad. Het gesprek in het team over de inzet van de werkdrukmiddelen heeft over het algemeen een positief effect in de scholen, doordat oplossingen concreet en zelfgekozen zijn. Effecten zijn meer tijd voor leerlingen, meer regie op de eigen tijdsindeling, meer focus op leerlingen en onderwijs door uitbreiding van het aantal uren voor een conciërge of een vakleerkracht, eer onderlinge binding doordat er tijd ontstaat voor gezamenlijke scholing. Daarnaast zijn er ook enkele knelpunten ervaren. Zo waren er niet altijd direct vervangers te vinden. Soms ook werd de winst van de werkdrukmiddelen niet zo ervaren, doordat een school te maken had met veel verzuim en iedereen een extra handje bij moest zetten.

Tabel 2.2 geeft een beeld waarvoor de extra werkdrukmiddelen zijn ingezet.

In sommige scholen hebben teams naast de besteding van de werkdrukmiddelen tevens beschreven wat zij zelf kunnen uitvoeren om de werkdruk te verlagen.

Strategisch personeelsbeleid

Om ons in dit jaarverslag te verantwoorden over dit thema, maken we gebruik van de items die de Inspectie van het Onderwijs hanteert bij de themabezoeken strategisch HR. De items beslaan onderwerpen zoals de afstemming van personeelsbeleid op de onderwijskundige visie en de implementatie van personeelsbeleid. Als het gaat om de relatie tussen het HR-beleid en de schoolplannen is de conclusie dat de schoolleider en de HR-adviseur het gesprek voeren over professionalisering in de school, gekoppeld aan de ambitie en doelen van de school. De PCOU Willibrord Academie biedt op verschillende terreinen scholing aan, waarvan medewerkers gebruik maken.

Leidinggevend hebben daarnaast ook overleg met de HR-adviseur over professionalisering van individuele medewerkers. Op verzoek voert de HR-adviseur een vloot-schouw uit, gerelateerd aan strategische personeelsplanning, om hiermee inzichtelijk te krijgen hoe een schoolteam zich (verder) kan ontwikkelen om de schooldoelen en -ambities te realiseren. De HR-adviseur van de school heeft in een afgesproken frequentie overleg met de schoolleiding over het personeelsbeleid van de school. Thema's die aan bod komen zijn de kwaliteit van functioneren gekoppeld aan de gesprekscyclus, ontwikkeling van personeel, vitaliteit en duurzame inzetbaarheid (werkdruk). Organisatiebreed is de commissie HR, met schoolleiders uit alle sectoren, gesprekspartner van de afdeling HR waar het gaat om te ontwikkelen beleid, bijvoorbeeld voorkomend uit cao of wet- en regelgeving, of op aangeven van het

college van bestuur, directiebestuur of managementoverleg.

Voor wat betreft de professionalisering van schoolleiders is er sinds 2018 een commissie leiderschap bestaande uit schoolleiders, college van bestuur en managers Service & Advies, die samenwerken aan een visie op leiderschap met een daaruit voortvloeiend leiderschapsprogramma. Jaarlijks verzorgt de commissie onderdelen tijdens de studiedagen voor alle eindverantwoordelijk leidinggevend.

TABEL 2.2

BESTEDINGSCATEGORIE	BESTEED BEDRAG IN KALENDERJAAR 2019	SPECIFICATIE
Personeel	1.411.173	Extra ondersteuning personeel in de vorm van onderwijsassistenten, leraarondersteuners, administratie, (vak)leerkrachten, conciërges
Materieel	17.000	Laptops (extra werkplekken), printers
Professionalisering	13.000	coaching en trainingen
Overig	7.000	

**Wij waarderen
onze leerkrachten,
schoolopleiders en ouders**
die op allerlei manieren hebben
gezorgd voor kwaliteit en
continuering van het onderwijs.

2.3

Huisvesting

Om de huisvestingsportefeuille van PCOU Willibrord voor te bereiden op de toekomst en blijvend aan te laten sluiten op de onderwijsvisie, heeft 2019 voor een belangrijk deel in het teken gestaan van het inventariseren van huisvestingvragen om voortgang te behalen in de projecten. We constateerden dat er sprake was stagnatie in de voortgang van de projecten. Op 37 van de 41 scholen van PCOU Willibrord waren huisvestingsprojecten gestart (nieuwbouw of renovatie), waarvan 30 in samenwerking met de gemeente Utrecht. De stagnatie van deze projecten was een risico voor de kwaliteit en de aantrekkelijkheid van ons onderwijs, voor de kwaliteit van onze huisvesting en voor PCOU Willibrord als aantrekkelijke werkgever. Om de ernst van de situatie kracht bij te zetten hebben we in april 2019 besloten tot een intensivering van de aanpak om aandacht te krijgen voor de huisvestingsproblematiek en om de eigen (interne) processen te verbeteren. Doel van de aanpak was dat er voor de 14 meeste urgente projecten binnen een jaar besluitvorming heeft plaatsgevonden en de projecten bouw klaar, dan wel gerealiseerd, zijn. De totale lijst telt 37 projecten. Er is ingezet op het verbeteren van de afstemming en communicatie met de gemeente. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt en er is ambtelijke en politieke aandacht georganiseerd. Ook is bekeken hoe

we hierin samen kunnen optrekken met de andere schoolbesturen in Utrecht die een soortgelijke problematiek kennen.

Projecten in het primair onderwijs

In 2019 is een bouwproject afgerond, te weten de renovatie van basisschool De Piramide.

In bouwvoorbereiding

- De Boomgaard/MFA De Voorn: renovatie (gemeente bouwheer), de aannemer is gecontracteerd en de bouwwerkzaamheden zijn in volle gang. Oplevering staat voor zomer 2021.
- Taalschool Utrecht: tijdelijke huisvesting is gevonden aan de Emile Hullebroeckstraat voor vier groepen in Leidsche Rijn. De nieuwbouwmogelijkheden worden nog onderzocht en er zijn enkele locaties in onderzoek. De Taalschool zal naast Ondiep vanaf de zomer 2020 ook een locatie aan de Boadreef gaan starten met 15 groepen
- Rafaelschool: nieuwbouw heeft wederom te maken gehad met zeer veel vertraging rondom de vergunningsfase. Eerst was er het opkomende stikstofdilemma en dat is opgevolgd door bezwaren van omwonenden. Er wordt alles aangedaan om Rafael zo snel mogelijk te huisvesten in hun nieuwe locatie.

In ontwerpfase

- Kindcentrum Leeuwesteyn: tijdelijke huisvesting is afgelopen zomer 2019 in gebruik genomen. De groei van de leerlingen gaat zo goed dat extra tijdelijke huisvesting is aangevraagd

en wordt vermoedelijk in de zomer van 2021 gerealiseerd.

- Kindcentrum Leeuwesteyn: nieuwbouw heeft een andere juridische structuur gekregen met als doel de financiële risico's voor de school te verminderen. Hierdoor is helaas vertraging ontstaan in de planning.
- De Fakkel: tijdelijke huisvesting is beschikbaar vanaf de zomer van 2020 aan de Maria van Reedestraat. De architect voor de renovatie van het gebouw aan de Nolenslaan is geselecteerd. De bouw gaat starten na de zomer van 2020. De realisatie en verhuizing staan gepland in de zomer van 2021 waarmee er twaalf groepen beschikbaar komen.
- 2e Marnixschool: tijdelijke huisvesting is beschikbaar vanaf de zomer van 2020 aan de Maetsuijkerstraat 1a. De architect is geselecteerd en de nieuwbouw/renovatie gaat starten na de zomer van 2020. De realisatie en verhuizing staan gepland in de zomer van 2021. Daarmee komen 10 groepen beschikbaar met een mogelijke uitbreiding van nog eens drie groepen.
- Koningin Beatrixschool: tijdelijke huisvesting is beschikbaar vanaf de zomer van 2020 aan de Ten Veldestraat 96. De architect is geselecteerd en het ontwerp van de nieuwbouw gaat uit van tien groepen. De nieuwbouw op de Rosweydelaan zal eind 2021 gereed zijn.

In onderzoeksfase

- De Regenboog (locatie Wevelaan): de monumentale status van het gebouw leidt tot extra uitdagingen, in combinatie met de duurzaamheidsambitie. Met de

gemeente wordt gezocht naar de financiële middelen om deze ambitie te kunnen realiseren. Helaas is de planning daardoor niet gehaald.

- Jenaplanschool Zonnewereld: tijdelijke huisvesting is vanaf de zomer van 2021 gevonden aan de Doyenneperenlaan. De nieuwbouw aan de Passiebloemweg zal, mits de bestemmingsplanprocedure goed verloopt, starten in de zomer van 2022.

De geïntensiveerde aanpak van de huisvestingsprojecten, zoals die vanaf april 2019 heeft bestaan, is succesvol geweest. Eind 2019 is daarom besloten om die aanpak af te schalen.

2.4

ICT & Informatiemanagement

In 2018 heeft er een externe analyse plaatsgevonden van het geheel aan ICT-voorzieningen binnen PCOU Willibrord. Op basis van deze analyse is het college van bestuur geadviseerd om voor de hele organisatie een ICT-basisvoorziening aan te bieden vanuit een gecentraliseerde afdeling ICT & IM. Het doel van de ICT-basisvoorziening is om de scholen te faciliteren in het vernieuwen en innoveren van hun onderwijs, tegen zo laag mogelijke kosten. Het college van bestuur heeft de afdeling ICT & IM de opdracht gegeven aansluitend bij het advies een businesscase op te stellen. In 2019 is gewerkt aan de ontwikkeling hiervan. De realisatie van de businesscase moet leiden tot:

- Een stichtingsbrede ICT-basisvoorziening, up-to-date, centraal te beheren en overal en altijd met elk device toegankelijk.
- Een centrale ICT-regieorganisatie verantwoordelijk voor veiligheid, actualiteit en beschikbaarheid van de ICT-voorzieningen (waaronder de digitale leer- en werkomgeving).
- Een informatiemanagementorganisatie verantwoordelijk voor stichtingsbrede (bron)systemen.
- Een bundeling van inkoopvolume en standaardisatie en professionalisering van ICT-inkoopmanagement.

De ontwikkeling naar een gecentraliseerde ICT-voorziening is in het primair onderwijs al ingezet. De ICT-werkplekken zijn centraal aanbesteed en uniform aangeboden aan de scholen.

Verder is in 2019 voor alle PCOU-scholen een centrale servicedesk ingericht als eerste aanspreekpunt voor alle vragen op IT-gebied. Vanuit deze plek onderhouden we het contact met externe leveranciers en met de scholen. Als er zich een knelpunt voordoet op een school, gaan daar in de meeste gevallen eigen medewerkers naartoe om het op te lossen. Ook is een start gemaakt met de implementatie van Office365 op de scholen. Hiertoe is op twee plekken een 'proof of concept' ingericht. Het resultaat is vertaald in een aanbesteding, ten behoeve van een overstap van de overige 28 scholen in 2020 op Office365 met ondersteuning door de afdeling ICT & IM.

Verder is in 2019 op alle scholen standaard wifi-dekking gerealiseerd met een centrale netwerkn naam. Op die manier is er binnen elke klas voldoende wifi-capaciteit aanwezig voor digitaal onderwijs en kan elke medewerker standaard gebruik maken van de connectiviteit van de school.

Privacy, informatiebeveiliging en de AVG

In 2019 heeft de afdeling ICT & IM de scholen ondersteund bij de verdere implementatie van de AVG, aansluitend bij de uitkomsten van het Privacy Impact Assessment dat in 2018 heeft plaatsgevonden. De ondersteuning is projectmatig georganiseerd. In het project is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande oplossingen, documenten (best practices) en van standaarden aangeleverd vanuit landelijke kennisplatformen (zoals Kennisnet en AP). Het streven was om daar waar mogelijk stichtingsbrede standaarden te introduceren en scholen zoveel mogelijk te ontzorgen. In maart 2020 vindt opnieuw een assessment plaats

om vast te kunnen stellen wat de projectresultaten zijn. En om te beoordelen in hoeverre de projectmatige aanpak kan worden beëindigd en de aandacht voor privacy onderdeel kan worden van de reguliere bedrijfsvoering.

De scholen worden blijvend ondersteund door een privacyloket ingericht binnen de afdeling ICT & IM voor de praktische vragen rondom informatiebeveiliging, verwerkersovereenkomsten, beleidsontwikkeling en implementatie. Daarnaast is er een functionaris gegevensbescherming aangesteld als interne auditor en verlengstuk van het privacyloket en als gesprekspartner van het college van bestuur.

*Wij vinden het belangrijk om
**bezielde verhalen en
inspirerende voorbeelden**
te delen en samen te vieren.*

2.5

Financiën

Financiële positie per 31 december 2019

Balanspositie

Het balanstotaal van stichting PCOU is op 31 december 2019 afgenomen met € 497.925 tot een balanstotaal van € 26.862.806.

De materiële vaste activa nemen in 2019 verder af ten opzichte van 2018 met € 621.622. De afname van de activa wordt vooral veroorzaakt door een lager volume aan investeringen dan de hoogte van de afschrijvingen. Investerings in inventaris en apparatuur lopen met name achter ten opzichte van het afschrijvingsvolume.

De liquide middelen zijn ten opzichte van 2018 gedaald met € 3.688.624. Per balansdatum zijn de vorderingen ten opzichte van 2018 toegenomen met € 3.948.076. De stand van de nieuw- en verbouwprojecten per 31 december 2018 was een vordering van circa € 1,1 mln. Per 31 december 2019 bedroeg de vordering € 3.689.050. De vordering op de gemeentes zijn met € 702.051 toegenomen. De overige vorderingen versus 2018 zijn tevens toegenomen met € 677.813; o.a. betreffende nog door te berekenen lasten van de Emmaschool (nieuwbouw de Vosheuvel) ad € 263.237 aan 's Heeren Loo. De vooruitbetaalde kosten in 2019 die

betrekking hebben op 2020 zijn afgenomen ten opzichte van 2018 met € 152.673.

De kortlopende schulden zijn in totaal met € 1.968.804 afgenomen ten opzichte van 2018. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een lagere schuld aan gemeentes en GR's van € 911.293 en door een lagere crediteurenpositie ten opzichte van 2018 van € 383.174.

Vermogenspositie

Stichting PCOU heeft per balansdatum een geconsolideerd eigen vermogen van € 13.559.088. Het eigen vermogen is met € 1.775.089 toegenomen. Als gevolg van de ontvangst van de eenmalige uitkering is het vermogen met € 785.564 toegenomen. Hiervoor is een bestemmingsreserve gevormd. Daarnaast is de dotatie aan de voorziening groot onderhoud circa € 325.000 lager dan begroot in 2019. Daarmee is het exploitatieresultaat verbeterd en dus het eigen vermogen toegenomen.

Het saldo van de voorzieningen bedraagt in 2019 € 5.078.621. Het saldo is ten opzichte van 2018 afgenomen met € 304.210. Met name de vrijval van een aantal personele voorzieningen zorgt voor de afname van de totale voorzieningen. In 2018 is de hoogte van de voorziening groot onderhoud herijkt op basis van een uitgevoerde schouw in 2018. Dit heeft geleid tot een lagere toekomstige dotatie in de realisatie over 2019. Het verloop van de voorzieningen en de uitsplitsing van de voorzieningen is opgenomen onder de toelichting op de balans van de jaarrekening.

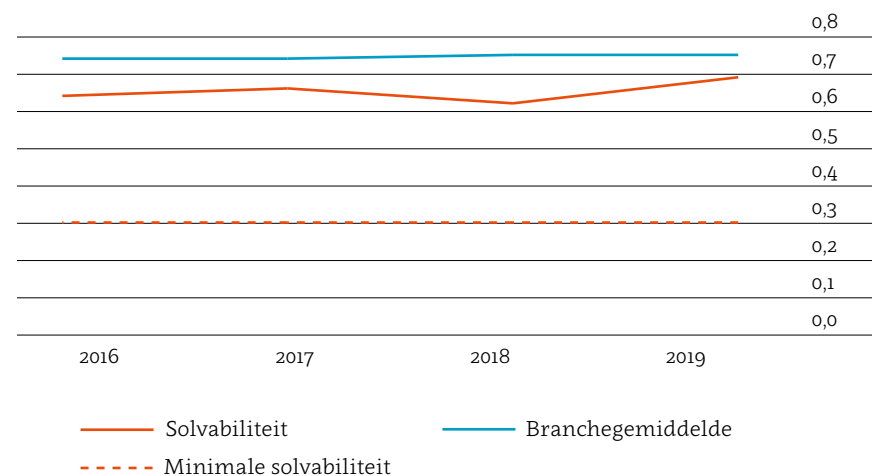
De ontwikkeling van de financiële positie is in een aantal indicatoren weer te geven (zie grafiek 2.1). Als referentiekader zijn de signaleringswaarden gebruikt die de financiële inspectie van het ministerie van OCW vanaf 2016 hanteert en de sector-gemiddelden.

De geconsolideerde solvabiliteit 2 (gedefinieerd als het eigen vermogen plus voorziening, gedeeld door het balanstotaal) ligt met een ratio van 0,69 hoger dan in 2018 waar dit 0,62 was en al jaren ruim boven de signaleringsgrens van 0,30. Zowel het eigen vermogen is toegenomen, veroorzaakt door het exploitatieresultaat, mede als gevolg van de eenmalige uitkering. De voorzieningen zijn licht gedaald. Per saldo is het saldo van het eigen vermogen en de voorziening toegenomen en het balanstotaal afgenomen

waardoor de verhouding is verbeterd. De solvabiliteitsratio is slechts met 0,1 verbeterd ten opzichte van 2018 door de toerekening van de eenmalige uitkering in verband de cao verhoging. Met name de afname van de kortlopende schulden zijn de oorzaak van de verbetering van de solvabiliteitsratio.

In de volgende grafieken vergelijken we de gerealiseerde waarden van PCOU ten opzichte van de minimale waarden in het kader van het financiële toezicht dat het ministerie van OCW hanteert bij de beoordeling van de financiële continuïteit van instellingen. De jaarrekeningen van scholen over het jaar 2019 zijn nog niet beschikbaar. Daarom is het branchegemiddelde beschikbaar tot en met het jaar 2018.

GRAFIEK 2.1
Kengetallen financiële positie

De liquiditeitspositie (vlottende activa gedeeld door de vlottende passiva) is in 2019 gestegen ten opzichte van 2018 en is met een current ratio van 1,98 sterk. De vorderingen zijn aanmerkelijk hoger dan in 2018, voornamelijk veroorzaakt door nog te vorderen bedragen in verband met onderhanden bouw-/verbouw projecten. Ook de lagere vlottende passiva zorgen voor een verbetering van de liquiditeiten.

Het weerstandsvermogen wordt berekend door het eigen vermogen te delen door de totale baten. Voor 2019 ligt de ratio op 0,21, hetgeen ruim boven de norm van het ministerie is van 0,05.

In het concept meerjaren financieel beleidsplan 2019-2023 is een versterking van de vermogenspositie opgenomen. In 2019 is het weerstandsvermogen gestegen van 0,18 in 2018 naar 0,21 in 2019. Daarmee is de versterking van het eigen vermogen in 2019 in lijn met de in het financieel beleidsplan afgesproken percentage.

Analyse van het resultaat

Het geconsolideerde resultaat van Stichting PCOU komt uit op € 1.775.089, ten opzichte van het begrote resultaat van € 698.150.

In het begrote resultaat is het exploitatieresultaat van de Emmaschool opgenomen. In 2019 is de Emmaschool per 1 maart 2019

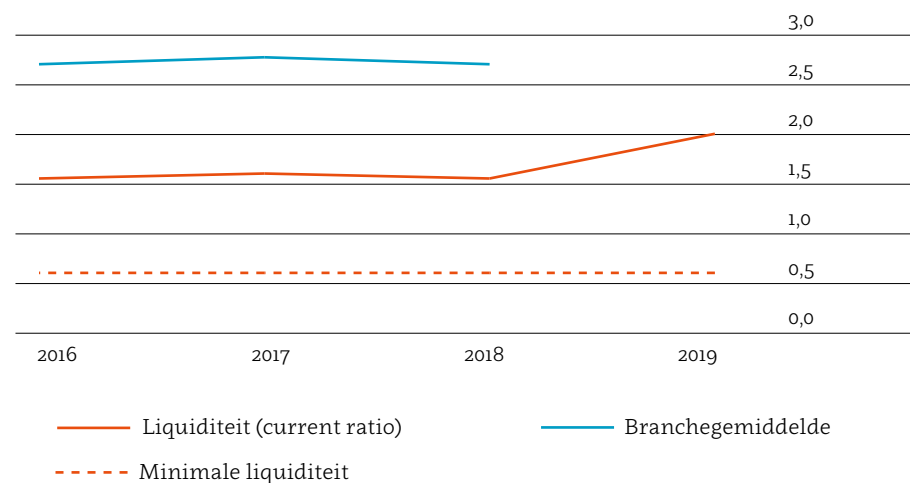
overgedragen aan stichting de Meerkring en aan 's Heeren Loo onderwijs. Voor heel jaar 2019 was een exploitatieresultaat begroot van € 359.590 en is een bedrag van € 58.935 gerealiseerd.

Het genormaliseerde resultaat (het gerealiseerde resultaat exclusief de Emmaschool) bedraagt € 1.716.154 ten opzichte van een begroot resultaat van € 338.560. Het genormaliseerde resultaat is daarmee in 2019 € 1.377.934 hoger dan begroot. In 2019 is het bedrag van € 785.564 van het ministerie ontvangen die als eenmalige uitkering wordt verstrekt in februari 2020 in het kader van de nieuwe cao. Hiervoor is in

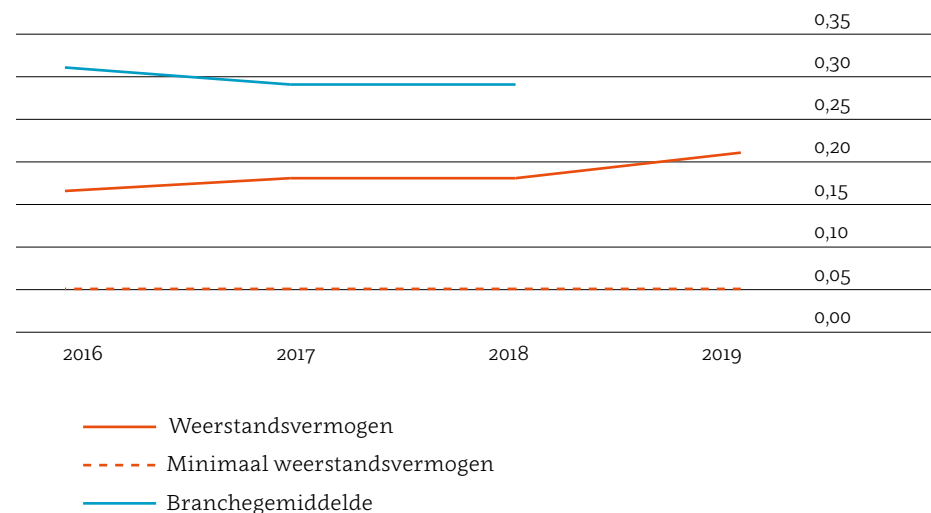
het eigen vermogen reeds een bestemmingsreserve gevormd.

Een aantal schoolgebouwen van PCOU kennen medegebruik waar een vergoeding voor wordt ontvangen. In de ontvangen vergoeding is ook de afdracht naar de gemeente verdisconteerd. Het restant komt ten gunste van het publieke vermogen. In 2019 zijn de ontvangsten voor het medegebruik volledig verantwoord onder de overige baten en zijn de lasten verantwoord in de huurlasten. Hierdoor zijn zowel de overige baten als de huurlasten hoger dan begroot.

GRAFIEK 2.2 Kengetallen liquiditeit

GRAFIEK 2.3 Weerstandsvermogen

Daarnaast is de dotatie aan de voorziening groot onderhoud € 325.759 lager dan begroot. De voorziening groot onderhoud is in de jaarrekening van 2018 herijkt gebaseerd op de in 2018 uitgevoerde schouwen wat heeft geleid tot een lagere dotatie aan de voorziening die nog niet verwerkt was in de begroting van 2019. In de personele voorzieningen heeft een herberekening op balansdatum 31 december 2019 geleid tot een vrijval waardoor een voordelig exploitatieresultaat is bepaald.

De personele lasten zijn lager dan begroot. Dat wordt veroorzaakt door het wegvallen van de Emmaschool. In 2019 heeft door

ziekte en afwezigheid meer inhuur van personeel plaats gevonden op onder andere de directieformatie (€ 494.746) en onderwijs ondersteunend personeel op de scholen (€ 726.907). Per jaar worden de personele voorzieningen opnieuw berekend. Per balansdatum 31 december 2019 is de hoogte van de voorziening opnieuw bepaald. De personele lasten zijn € 565.754 lager dan begroot door de mutaties in de personele voorzieningen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de vrijval in de voorzieningen WGA en jubileumvoorziening.

De rentabiliteit wordt berekend als een gemiddelde van de afgelopen drie jaar en

geeft de verhouding weer tussen het resultaat en de totale baten. Dit driejaars-gemiddelde zou moeten liggen op 0. Voor Stichting PCOU geldt al enkele jaren dat de rentabiliteitsratio ruim boven 0 uitkomt. De rentabiliteit van PCOU is in de afgelopen jaren licht gestegen. In 2019 laat de PCOU een gemiddelde rentabiliteit zien van 0,019 wat een stijging betekent ten opzichte van 2017 en 2018.

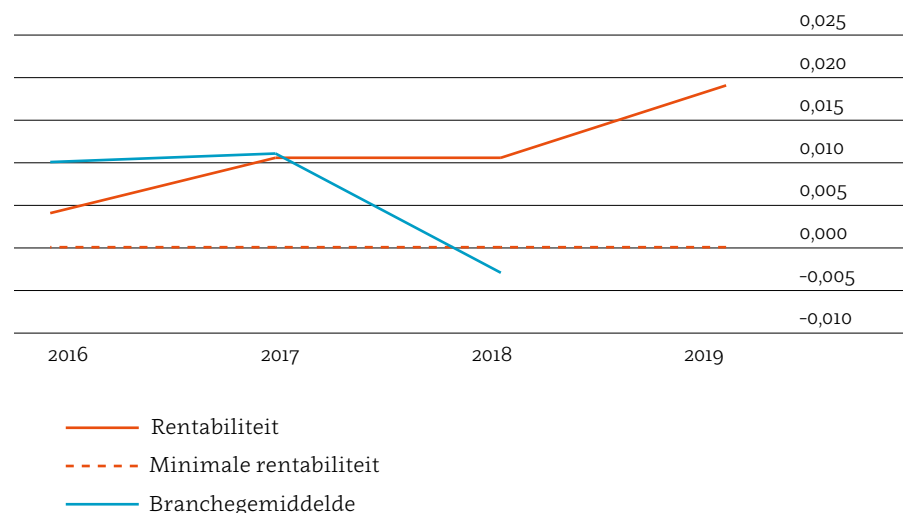
Ten slotte is de ontwikkeling van de huisvestingskosten belangrijk, zeker in het kader van de toekomstige nieuwbouw- en renovatietrajecten. Tot en met 2018 zijn de huisvestingslasten stabiel 7% van het

budget. In 2019 is dit percentage gedaald naar 6% wat vooral veroorzaakt wordt door de afname van de dotatie aan de voorziening groot onderhoud. Daarmee zit PCOU ruim lager dan de signaleringsgrens van 10% (zie grafiek 2.5).

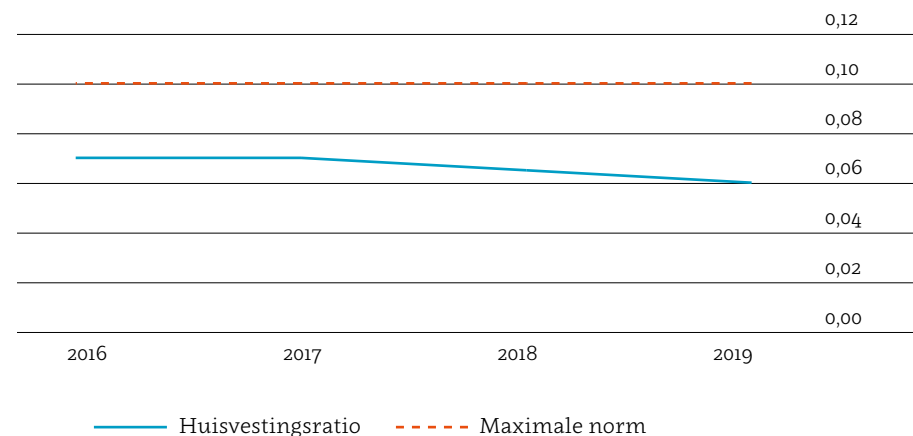
Planning- en controlcyclus

PCOU Willibrord hanteert een planning- en controlcyclus waarbij jaarlijks, viermaandelijks en maandelijks verantwoording wordt afgelegd. Jaarlijks wordt door middel van budgetgesprekken een begroting per school, staf, Service en Advies en op stichtingsniveau opgesteld. De begroting is een beleidsrijke begroting waarin de ambitie van het bestuur weer is gegeven voor de aankomende jaren.

GRAFIEK 2.4
Rentabiliteit

GRAFIEK 2.5
Huisvestingsratio

Naast een begroting kent PCOU Willibrord een bestuursformatieplan waarbij de op basis van de prognose van het aantal leerlingen en de prognose van de bekostiging van het onderwijs een formatie wordt doorgerekend passend bij de school.

In beginsel worden alle baten en lasten direct aan de scholen gealloceerd voor zover dat technisch en administratief mogelijk is. De centrale lasten worden aan de scholen toegerekend met een boven-schoolse bijdrage naar rato van de baten van de school.

OC&W-subsidies worden 1 op 1 op basis van de OCW-beschikkingen toegekend aan de scholen (brinnummers) die op de beschikking vermeld staan. In de gevallen dat onder een brinnummer meerdere scholen vallen, worden de achterstandssubsidies verdeeld op basis van de verhoudingen van de laatste leerlingtelling op basis van de leerling-gewichten. Met betrekking tot de gemeentelijke OAB-middelen geldt dat de afdeling OK&I daar verdeelt op basis van onderwijs-achterstanden. Het beleid is daarmee ongewijzigd ten opzichte van voorgaande jaren.

OAB-middelen worden veelal aangewend voor additionele bezetting om extra instructie en extra aanbod op taal en woordenschat te kunnen verzorgen. Hiervoor heeft PCOU stedelijke afspraken gemaakt en werken we samen met diverse partners, zoals:

- VVT: Versterkten van Taal: ondersteuning voor de leerlingen met taalachterstand in gr 1 -4 voornamelijk extra personele inzet;

- VVE: Voor- en vroegschoolse educatie aan leerlingen;
- VVE professionalisering: Voor- en vroegschoolse educatie nascholingsactiviteiten; professionals groep 1 & 2 doormiddel van trainingen en lerende netwerken en observaties op proceskwaliteit door UU;
- Schakelgelden: Extra taalaanpak leerlingen groep 3;
- BSA: scholing voor leerlingen begrijpend lezen in bovenbouw PO als voorbereiding op VO;
- LTU: Leertijd uitbreiding: tijdens en naschooltijd extra ondersteuning ten aanzien van taalonderwijs.

Maandelijks wordt de boekhouding afgesloten en wordt gerapporteerd over de realisatie ten opzichte van de begroting. Het college van bestuur ontvangt een uitgebreide maandrapportage waarin een verschillenanalyse is opgenomen en waarop het college waar nodig besluiten kan nemen om binnen de exploitatie bij te sturen. De schoolleiders ontvangen maandelijks een uitputtingsrapportage en worden bevraagd op de uitputting van de budgetten.

Viermaandelijks wordt integraal verantwoording afgelegd door de schoolleider aan het bestuur. Hierbij komen de onderwijsresultaten, de financiële resultaten, de resultaten op het gebied van de organisatie (lees formatie, verzuim en personele lasten) en op het gebied van innovatie aan de orde. In mei wordt verantwoording afgelegd over de eerste 4 maanden van het jaar en is de in te zetten formatie een onderwerp van gesprek met het bestuur. In november wordt teruggeblikt op de eindresultaten van

het onderwijs van het afgelopen schooljaar, de financiële resultaten over de afgelopen 8 maanden en wordt de begroting van het aankomende kalenderjaar besproken. In februari van het nieuwe jaar wordt verantwoording afgelegd over het afgelopen kalenderjaar.

Het college van bestuur heeft een bestuurs-overeenkomst afgesloten met de raad van toezicht voorafgaand aan het kalenderjaar. In deze bestuursovereenkomst maakt het college van bestuur afspraken over de te behalen onderwijsresultaten, resultaten op het gebied van organisatie en personeel, resultaten op het gebied van de bedrijfsvoering en afspraken over de innovatiekalender van de organisatie. Het college van bestuur legt drie maal per jaar verantwoording af door middel van een integrale managementrapportage aan de raad van toezicht. In deze rapportage wordt verantwoording afgelegd over de resultaten op het gebied van de bedrijfsvoering en op het gebied van de organisatie, waarbij nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan verzuim en formatieontwikkeling. Deze rapportage wordt eerst voorbesproken met de audit-commissie. Daarnaast ontvangt de raad van toezicht een rapportage over de behaalde onderwijsresultaten en de status van de innovatiekalender. Deze rapportage wordt eerst voorbesproken in de onderwijscommissie. Het college van bestuur heeft in 2019 een eerste aanzet gedaan tot het integreren van de twee rapportages waarbij in eerste instantie de nadruk is gelegd op de indicatoren zoals afgesproken in de bestuursovereenkomst. De vervolgstap is het integreren van zowel de resultaten,

de stand van zaken van de afgesproken indicatoren en de inhoudelijke analyse van de behaalde resultaten.

De planning- en controlcyclus verdient een professionalisering met name op het gebied van prognoseproces.

Treasurybeleid

Het treasurybeleid van PCOU is uitgevoerd binnen de kaders van het treasurystatuut en de Regeling beleggen, belenen en derivaten van het ministerie van OCW. De doelstelling van het beleggingsbeleid van stichting PCOU is het behoud van het vermogen en kent een zeer defensief karakter. De beleggingsportefeuille van steunfonds PCOU kent een defensief karakter en heeft dezelfde doelstelling als die van de stichting PCOU, omdat de vorming van het vermogen ooit ontstaan is uit historische private bijdragen ten behoeve van het onderwijs. Er is geen sprake van derivaten.

Bij stichting PCOU wordt een effectenportefeuille aangehouden die op 1 januari 2019 een waarde had van € 1.501.745 en een waarde kent van € 1.538.327 per 31 december 2019.

Deze portefeuille bestaat voor € 1.491.303 uit obligaties, waarvan 36% overheid en 64% bedrijven en voor € 47.024 uit liquide middelen. De looptijd van de obligaties zijn 10, 12 of 7 jaar en zijn in de periode 2014 tot en met 2017 afgesloten. De aflooptermijnen van de obligaties variëren van 2023 tot en met 2028. In 2019 is er geen sprake van derivatenovereenkomsten.

TABEL 2.3

VERKOCHTE OBLIGATIES IN 2019

DATUM	SOORT OBLIGATIE LENING	BEDRAG	MUTATIEBEDRAG
13 februari 2020	Dexia CLF 2015/2022	€ 100.000	€ 101.840
25 februari 2020	Credit Agricole 2015/2023	€ 100.000	€ 102.719
29 november 2020	Rabobank Nederland 2013/2023	€ 100.000	€ 109.465

AANGEKOCHTE OBLIGATIES IN 2019

DATUM	SOORT OBLIGATIE LENING	BEDRAG	MUTATIEBEDRAG
13 februari 2020	NRW Bank 2016/2022	€ 100.000	€ 101.964
25 februari 2020	BFCM 2017/2027	€ 100.000	€ 103.952
29 november 2020	BNP Paribas 2016/2028	€ 100.000	€ 110.587

Het belegde vermogen van het steunfonds PCOU (volledig privaats) bedroeg op 31 december 2019 € 1.182.861 en bestaat voor 25% uit aandelen en 75% uit obligaties. In totaal is er voor een waarde van € 693.971 aan effecten verkocht. De totale waarde van de aangekochte effecten is € 656.762. Door de gunstige verandering van met name de aandelenkoersen is er een waardeverandering toegevoegd aan de portefeuille van € 95.830.

De kapitaalmarktrente is nog altijd laag. Begin januari 2019 stond de Nederlandse kapitaalmarktrente op een niveau van ca. 0,4%. In het verslagjaar 2019 is de rentestand verder gedaald en in juni onder 0% uitgekomen. Aan het einde van het verslagjaar is de rente verder gedaald naar -0,18%

PCOU en het steunfonds PCOU hebben een defensieve invulling van de vermogensportefeuille. Het rendement op bedrijfs-

obligaties was positief in 2019 (ca. 7,6%). De liquiditeitspositie van Stichting PCOU ligt ruim boven de signaleringsgrens van de financiële inspectie.

Financieel beleid

In 2019 is het beleid voortgezet dat in 2013 is ingezet. In 2019 is vervolgens een eerste aanzet gemaakt voor het ontwikkelen van nieuw financieel beleid. Het uitgangspunt dat alle basisscholen financieel gezond zijn of worden blijft gehandhaafd. Daarbij is gekeken naar zowel de exploitatie als ook naar de kengetallen van de balans. Scholen die in 2019 niet een positief exploitatieresultaat lieten zien moeten een plan opstellen om ervoor te zorgen dat de school binnen 4 jaar weer gezond is. De nadruk ligt op het beheersen van de formatieve inzet, gekoppeld aan het terugdringen van verzuim.

TABEL 2.4

Begrote leerlingenaantallen 2017-2022

TEL DATUM	01-10-17	01-10-18	01-10-19	01-10-20	01-10-21	01-10-22
BO	7034	6995	6968	7243	7466	7723
SO / VSO / SBO	922	928	888	911	924	940
Totaal	7.956	7.923	7.856	8.154	8.390	8.663

Continuïteitsparagraaf**A.1. Leerlingenaantallen en bezetting**

Stichting PCOU groeit de komende jaren in leerlingenaantal tot naar verwachting 8.663 leerlingen in 2022 (zie tabel 2.4). De prognose van het aantal leerlingen wordt twee keer per jaar opgesteld. De leerlingaantallen van 2017 zijn de basis voor de bekostiging van 2018/2019. In de tabel zijn daarom de leerlingaantallen opgenomen van 2017 tot en met 2021, waarbij de werkelijke leerlingaantallen in 2017 tot en met 2019 zijn vermeld en de verwachte leerlingenaantallen voor de jaren 2020 en 2021.

De leerlingenprognose is opgebouwd door de prognose voor de scholen op te tellen. Per school wordt gekeken naar de ontwikkeling van het aantal leerlingen door de uitstroom per jaar in te schatten gebaseerd op reguliere doorstroming binnen de groep en de instroom in te schatten door de ontwikkeling van de wijk waarin de school

is gepositioneerd. Deze prognose wordt naast de prognose van de gemeente gelegd en waar nodig aangepast. Daarnaast wordt ingeschat per school hoeveel tussentijdse instroom en uitstroom er in de aankomende jaren verwacht wordt in verband met verhuizingen. De stijging van het aantal leerlingen wordt vooral veroorzaakt door de nieuwe school Leeuwesteyn en de verwachting dat de scholen die gerenoveerd zullen worden zal leiden tot een nieuwe aanwas van leerlingen. Daarnaast is er een groei verwacht in de totale stad Utrecht van het aantal leerlingen waarbij PCOU haar aandeel van de groei heeft meegenomen in haar verwachting.

Deze leerlingenprognose is opgesteld als basis voor de meerjarenbegroting 2020-2022. In het voorjaar wordt de prognose nogmaals opgesteld ten behoeve van de formatie-inzet.

Het lagere aantal leerlingen per 1 oktober 2019 ten opzicht van 1 oktober 2018 wordt veroorzaakt door het overdragen van de Emmaschool

De formatie wordt in lijn gebracht met de ontwikkeling van het aantal leerlingen. Gemiddeld zijn de personele lasten 78% van de totale baten. De scholen die in 2020 niet op dat niveau zitten en te veel formatie hebben krijgen de opdracht om een plan te maken om in 4 jaar te kunnen voldoen aan de afspraak. De formatie zal daarom per 2020 en 2021 licht dalen. De personele formatie ontwikkelt zich naar verwachting als volgt (zie tabel 2.5).

A.2. Meerjarenraming

PCOU hecht waarde aan een structureel gezonde organisatie en heeft daartoe een concept financieel beleidsplan opgesteld. In dit beleid zijn kaders neergelegd ten aanzien van ratio's op het gebied van de exploitatie en op basis van de balansposities. Deze meerjarenbegroting wordt opgesteld gebaseerd op een financieel kader voorvloeiend uit dit financieel beleid. Daarnaast worden in dit kader afspraken vastgelegd over een aantal kengetallen, waaronder een norm van personele lasten, een norm voor het exploitatieresultaat, maar ook uitgangspunten op het gebied van ontwikkeling van loonkosten en ontwikkeling van inkomsten, gebaseerd op de prognose van het aantal leerlingen.

Door een exploitatie-overschot in 2019 en een licht positief resultaat in de jaren 2020-2022 zal het eigen vermogen langzaam

aangroeien tot het niveau dat nodig is om de risico's te kunnen opvangen en de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. Dit wordt zichtbaar in de geconsolideerde meerjarenbalans 2019-2022 (zie tabel 2.6).

In dit jaarverslag zijn de tabellen uit de door de raad van toezicht vastgestelde meerjarenbegroting 2020-2022 overgenomen. Aan deze tabellen zijn de cijfers van de jaarrekening 2019 vervolgens toegevoegd. Dit betreft de meerjarenbalans en de meerjarenexploitatiebegroting. Als gevolg van de gewijzigde balansgegevens over 2019 is de begrote balans 2020 evenredig aangepast waardoor weer aansluiting wordt gehouden in eigen vermogen en liquiditeit.

Op basis van financiële kaders en uitgangspunten is in december 2019 een meerjarenbegroting 2020-2023 opgesteld. In de meerjarenbegroting zijn de effecten doorgerekend van de externe ontwikkelingen zoals die bekend waren in het najaar 2019. Hierbij gaat het met name om kabinetsmaatregelen, de groei van het aantal leerlingen en nieuwbouw en/of renovatie voor de scholen die in tranche 1 in de uitvoeringsfase zitten. Daarnaast is er in de begroting rekening gehouden met de aflopende cao, niet wetende wat de nieuwe afspraken zullen zijn.

In het najaar van 2019 is een onderwijsconvenant afgesloten tussen de minister en de sector. In 2019 is hiervoor eenmalige bijdrage ontvangen. Op grond van de verslaggevingsregels zijn deze middelen in 2019 als baten verwerkt. De niet bestede

TABEL 2.5

Begrote personele formatie 2019-2022

FUNCTIECATEGORIE	2019	2020	2021	2022
Directie	39,88	37,64	37,64	37,64
IB	26,59	26,45	26,56	26,82
OP	492,38	489,93	495,89	502,63
OOP	156,87	157,09	155,23	155,26
Student	5,03	2,79	2,00	2,00
Totaal	720,75	713,9	717,32	724,35

TABEL 2.6

Geconsolideerde meerjarenbalans 2019-2022

	REALISATIE 31-12-2019	BEGROTING 31-12-2020	BEGROTING 31-12-2021	BEGROTING 31-12-2021
<i>Activa</i>				
Materiële vaste activa	7.920.588	9.382.000	8.775.000	7.276.000
Financiële vaste activa	2.674.163	2.809.919	2.809.919	2.809.919
Vaste activa	10.594.752	12.191.919	11.584.919	10.085.919
Vorderingen	10.204.698	5.984.735	5.129.282	4.259.441
Liquide middelen	6.063.357	10.810.328	11.895.319	14.324.519
Vlottende activa	16.268.055	16.795.063	17.024.602	18.583.961
TOTAAL ACTIVA	26.862.806	28.986.982	28.609.520	28.669.880
<i>Passiva</i>				
Eigen vermogen	12.497	12.293	12.138	12.817
Algemene reserve	12.773.524	13.441.729	13.470.258	14.187.262
Bestemmingsreserve	785.564			
Voorzieningen	5.078.621	5.930.545	6.181.979	6.529.542
Kortlopende schulden	8.225.097	9.614.708	8.957.284	7.953.076
TOTAAL PASSIVA	26.862.806	28.986.982	28.609.521	28.669.880

gelden zijn middels de resultaatbestemming in een bestemmingsreserve opgenomen. In 2020 leidt het convenant tot extra lasten. Met deze ontwikkeling is ten tijde van de meerjarenbegroting 2020-2022 geen rekening gehouden, noch in de baten, noch in de lasten. Vanuit het oogpunt van normalisering van het resultaat zouden deze bedragen buiten beschouwing gelaten moeten worden.

Op basis van de leerlingenaantallen (zie tabel 2.4) en de verwachte inzet van formatie (zie tabel 2.5) is de verwachting dat de exploitatie zich als volgt ontwikkelt (zie tabel 2.7).

Toelichting

In beginsel worden alle baten en lasten direct aan de scholen toegerekend voor zover dat technisch en administratief mogelijk is. De centrale lasten worden aan de scholen toegerekend met een boven-schoolse bijdrage naar rato van de baten van de school.

In de begroting is een uitgangspunt geformuleerd ten aanzien van de ontwikkeling van de loonkosten gelet op het feit dat er een nieuwe cao (2019 / 2020) afgesloten moest worden. De ervaring leert dat de ontwikkeling van de loonkosten niet geheel worden afgedekt door de rijksbijdragen, dat is dan ook op die manier verwerkt in de meerjarenbegroting. In de begroting is daarom rekening gehouden met een stijging van de loonkosten en daarmee verband houdend een stijging van de rijksbekostiging op circa 80% van de stijging van de loonkosten.

TABEL 2.7

Geconsolideerde exploitatiebegroting 2019-2022

	REALISATIE 2019	BEGROOT 2020	BEGROOT 2021	BEGROOT 2022
Rijksbijdragen	60.261.547	59.643.461	60.086.498	61.969.575
Overige overheidsbijdragen en - subsidies	3.413.126	3.305.442	3.269.568	3.211.094
Overige baten	1.582.316	1.400.472	1.297.095	1.236.380
Baten	65.256.989	64.349.375	64.653.161	66.417.049
Personeelslasten	49.811.565	49.769.085	50.641.291	51.821.481
Afschrijvingen	1.716.343	1.798.836	1.925.608	1.850.991
Huisvestingslasten	3.889.765	4.263.520	4.273.529	4.201.779
Overige lasten	8.220.006	7.856.200	7.790.704	7.832.294
Lasten	63.637.679	63.687.640	64.631.132	65.706.545
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	1.619.310	661.735	22.029	710.504
Financiële baten	178.319	10.000	10.000	10.000
Financiële lasten	22.540	3.500	3.500	3.500
Saldo baten en lasten uit de financiële bedrijfsvoering	155.779	6.500	6.500	6.500
TOTAAL RESULTAAT	1.775.089	668.235	28.529	717.004

De in de begroting opgenomen subsidies zijn gebaseerd op de aangevraagde subsidies in de zomer van 2019 bij de gemeenten. Daarnaast is er een inschatting gemaakt van middelen ten behoeve van het speciaal onderwijs, de leerlingbegeleiding in het regulier onderwijs en de subsidiestromen van het taalonderwijs op de Taalschool. Gedurende 2020 zal moeten blijken of deze inschatting wordt gerealiseerd. In de meerjarenbegroting is de eenmalige uitkering die besteed moet worden in 2020 nog niet verwerkt.

Met de scholen is afzonderlijk een rendement (exploitatieresultaat) van 1% van de baten afgesproken. Een aantal scholen

voldoet nog niet aan die vereist in de begroting van 2020 en heeft een opdracht gekregen om een plan van aanpak te maken om ervoor te zorgen dat ze in maximaal vier jaar wel zullen voldoen aan deze voorwaarde.

De huisvestingslasten bestaan voor een groot deel uit lasten in verband met medegebruik van MFA's, kosten voor groot en klein onderhoud, schoonmaakkosten en energie en water. In 2019 is een nieuw schoonmaakcontract afgesloten dat verwerkt is in de meerjarenbegroting. De schoonmaakkosten blijken in de praktijk circa 25% hoger uit te vallen dan in de periode 2017-2019. Dit heeft onder andere

te maken met het ophogen van het aantal uren en door een hogere uurprijs in verband met de cao-verhogingen in de schoonmaakbranche.

Daarnaast wordt geïnvesteerd in zonnepanelen op de scholen. De financiële impact hiervan is nog niet meegenomen in deze meerjarenbegroting.

Het groot onderhoud verloopt financieel via de methode van een voorziening. Jaarlijks wordt bekeken in hoeverre de voorziening voor de aankomende tien jaar toereikend is. Op basis daarvan wordt de hoogte van de voorziening op de balansdatum bepaald.

In de praktijk blijken scholen die gebruik maken van MFA's hogere huisvestingslasten te hebben in verband met de hoge afdrachten aan de gemeentes. In de aanstaande begrotingsperiode zal het college gesprekken voeren met de gemeente om te bezien of deze afdrachten nog wel reëel zijn en in verhouding staan tot scholen in juridisch eigendom.

In de periode 2021-2022 staat een drietal scholen op de nominatie voor grootschalige renovatie en/of voor nieuwbouw. In de afgelopen periode is geïnvesteerd in de planvorming en de financiering (via de gemeente) van deze projecten. Vanuit het groot onderhoud is een aantal zaken doorgeschoven naar het jaar van uitvoering van de renovatie zodat het onderhoud gelijktijdig kan plaats vinden.

Binnen de stad Utrecht wordt een groei van het aantal leerlingen verwacht. Deze groei kan momenteel niet opgevangen worden op de bestaande locaties. Daarom wordt in overleg met de gemeente en de andere schoolbesturen bekeken waar nieuwe scholen gebouwd zouden moeten worden en welke schoolbestuur hier aanspraak op kan maken. Ook binnen de bestaande portefeuille is het noodzakelijk om bij- of aan te bouwen om de groei van de leerlingen op te vangen. De financiering hiervan verloopt via de gemeente. Daarnaast is bij uitbreiding van groepen een deel bekostigd vanuit de gemeente door middel van een vergoeding voor de eerste inrichting.

PCOU hecht waarde aan het structureel innoveren in het onderwijs. In 2019 is voor

het eerst een bedrag bovenschools gebudgetteerd om innovatievoorstellen te kunnen financieren. In 2020 zal dat verder vorm krijgen en zal met twee innovatiemanagers een verdere impuls worden gegeven aan vernieuwing in het onderwijs.

ICT wordt een steeds belangrijker onderdeel binnen het reguliere onderwijs. In 2019 is een businessplan opgesteld waarin de vervanging van de werkplekken voor medewerkers is opgenomen. De regie op de investeringen in werkplekken is verschoven van de school naar bovenscholse regievoering. De investering in werkplekken heeft geleid tot een eenmalige verhoging van de afdracht naar bovenschools. Vanaf 2021 zal dit slechts moeten leiden tot een verschuiving van het budget van de scholen naar bovenschools.

Het is zaak om een solide vermogenspositie te houden. Vermogensgroei en groei van liquiditeiten blijven nodig om toekomstige eigen investeringen in verband met nieuwe huisvesting te kunnen financieren, zoals meubilair en ICT. In 2019 is voor € 785.564 een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van de middelen te besteden in 2020. Het eigen vermogen van PCOU zal daarom eind 2020 met datzelfde bedrag afnemen als gevolg van de besteding van deze eenmalige impuls in het onderwijs.

In 2020 is een wereldwijde pandemie ontstaan die ook een grote invloed heeft op het leven in Nederland. Onderwijs is langere tijd niet mogelijk en eindtoetsen en landelijke examens gaan niet door. De stichting heeft een Corona-risico-analyse

(CRA) opgesteld, waarbij het risico is beschreven en mitigerende maatregelen worden benoemd. Deze CRA is intern gedeeld en wordt wekelijks beoordeeld en waar nodig aangevuld. De verwachting is niet dat de Coronacrisis tot materiële financiële risico's voor de organisatie zal leiden. De bekostiging vanuit de overheid vindt normaal doorgang en medewerkers worden doorbetaald. Wel bestaat het risico dat sommige investeringen en kosten stijgen en bepaalde inkomsten (zoals huur) achterblijven. Mogelijk leidt de crisis ook tot enige vertraging in interne processen en projecten, verbouwingen of bouwprojecten. Uiteraard zijn er ook risico's op onderwijskundig gebied, zoals leerachterstanden en onrust bij docenten, leerlingen en ouders. We verwachten niet dat de risico's de continuïteit van de stichting in gevaar brengen. Gedurende de crisis is een Coronateam ingericht dat regelmatig de ontwikkelingen volgt en noodzakelijke besluiten neemt en interne richtlijnen geeft.

B. Interne risicobeheersing en controle

In het risicoprofiel dat opgesteld is zijn de risico's, de kwaliteit van de beheersmaatregelen en de benodigde risicoreserve in kaart gebracht. Dit is een onderdeel van het proces om het risicomanagement binnen de organisatie op een hoger niveau te brengen. Om het benodigde weerstandsvermogen te kunnen berekenen en de hoogte van het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen zijn naast het in kaart brengen van de risico's zijn niet alleen in kaart gebracht ook een inschatting gemaakt met betrekking tot de kans van optreden, de impact van de risico's.

B.1. Aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Risicomanagement is onderdeel van de planning- en controlcyclus van Stichting PCOU. Bij de begroting wordt een analyse gemaakt van de externe en interne omgeving. Op basis daarvan zijn risico's ingeschat, beoordeeld en in de begroting verwerkt. De gebieden waarop de stichting risicomanagement voert zijn onderwijs, personeel, financiën en huisvesting. Het monitoren van de risico's vindt plaats aan de hand van de managementrapportages.

Op basis van de managementrapportages wordt een risico-inschatting gemaakt ten aanzien van het begrote resultaat. Vervolgens wordt een jaarprognose opgesteld waarop het bestuur in gesprek gaat met schoolleiders. Jaarlijks is er een evaluatiegesprek met schoolleiders over de behaalde onderwijsresultaten. Indien scholen niet voldoen aan de afgesproken en/of minimale resultaten zal de school een plan van aanpak moeten maken om te borgen dat de school in het volgende schooljaar de resultaten wel zal behalen. Dit plan wordt dan gemonitord door het bestuur.

B.2. Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

De belangrijke risico's:

- Dreigend lerarentekort. Het lerarentekort leidt tot inhuur van docenten, voor zover beschikbaar, met navenante hogere kosten.
- Hoge huisvestingslasten in met name MFA's die niet worden vergoed door de gemeente.

- De flexpool moet veel leerkrachten inhuren om te kunnen voldoen aan de vraag. Deze inhuur is duurder dan het zelf in dienst hebben van de leerkrachten.
- Verlaging van het ziekteverzuim; een hoog ziekteverzuim kan leiden tot een hoge vervangingsgraad/ duurdere externe inhuur terwijl het ziekteverzuimpercentage naar beneden is bijgesteld in de begroting.
- Meer instroom in de WGA en het effect van de premie werkhervattingskas.
- De onderwijsopbrengsten; kwaliteit van onderwijs kan de toekomstige instroom van leerlingen beïnvloeden.
- Vanaf augustus 2019 is in de begroting een verlaging op de rijks- en gemeentelijke subsidies opgenomen in het kader van de wijziging van het onderwijsachterstandenbeleid. Deze verlaging is gebaseerd op pro rata berekeningen op basis van met name overzichten op macroniveau. Hierdoor is een reële kans aanwezig dat de werkelijke subsidiebedragen gaan afwijken van de in de begroting opgenomen bedragen. De beheersmaatregel voor dit risico bestaat in het tussentijds aanpassen van het uitgavenniveau vanaf augustus 2019 op basis van de definitieve subsidiebedragen. Bij de wijziging in gemeentelijke subsidies zit een extra risico, omdat op dit moment nog niet bekend is wanneer de nieuwe bedragen bekend zijn en of er dan nog voldoende tijd is om het uitgaven niveau aan te passen aan deze nieuwe bedragen.
- In de afgelopen jaren is gebleken dat de opgegeven verwachte leerlingaantallen soms fors afwijken van de werkelijke leer-

lingaantallen. Als gevolg hiervan is er een kans aanwezig dat bij een aantal scholen te veel formatie opgenomen is voor het schooljaar 2019-2020. Om te voorkomen dat er meer formatie wordt benoemd dan benodigd en bekostigd zal er in het voorjaar een formatieplanning per school worden opgesteld.

- De verwachte groei in de regio Utrecht: deze groei kan niet meer met de huidige gebouwcapaciteit worden opgevangen. Er is overleg met de gemeente Utrecht. In 2016 is het besluit genomen om een nieuwe school te starten in de nieuwe wijk Leeuwesteijn. Deze is in opbouw.
- Het niet behalen van de planning van nieuw- en verbouw van schoolgebouwen waardoor er of extra geïnvesteerd moet worden de bestaande gebouwen of dat er achterstallig onderhoud ontstaat.
- De voorbereiding op het meerjaren onderwijs huisvestingsplan van de gemeente Utrecht, waarbij bijna de helft van de scholen de komende jaren nieuwbouw of renovatie krijgt. Dit levert ook

een waarderingsvraagstuk op: sommige gebouwgebonden investeringen zouden versneld afgeschreven kunnen worden. In 2018 is een eerste aanzet gedaan, welke een vervolg krijgt in 2019 in een integraal huisvestingsplan.

Risicohouding

De organisatie bevindt zich qua risico-beheersing in de fase waarin risico's bekend en gecalculeerd zijn en de strategie 'het accepteren van het risico' is. Voor enkele risico's geldt een verhoogde alertheid. Dit betekent dat er proactief gehandeld wordt en dat de strategie 'het beperken van het risico' is. Bij Stichting PCOU gaat het om de stijging van uitkeringslasten, het inspectieoordeel ten aanzien van onderwijskwaliteit, verzuim en de eigen investeringen met betrekking tot door de gemeente uitgevoerde renovatie of nieuwbouw. Deze risico's worden benoemd en er worden beleidsmaatregelen genomen of interventies uitgevoerd.

Maatregelen om risico's te mitigeren

Het in kaart brengen van risico's krijgt bij PCOU steeds meer vorm, zowel in het begrotingsdocument als ook in de verschillende rapportages. Elk jaar wordt gekeken welke risico's de stichting loopt dit ervoor kunnen zorgen dat de beoogde doelen niet behaald kunnen worden. Er worden maatregelen genomen waardoor risico's zich niet meer voordoen, er wordt beleid gemaakt om risico's te reduceren of om risico's te vermijden. Daarnaast worden businesscases geschreven waarin de verschillende experts aan voorhand mee kijken om ervoor te zorgen dat het bestuur gedegen beslissingen neemt waarbij risico's zo veel mogelijk in kaart zijn gebracht. Daarnaast zijn in 2019 een aantal interventies gedaan om de in de begroting genoemde risico's te mitigeren.

PCOU heeft om de risico's in het kader van de huisvesting te mitigeren in 2019 een huisvestingsinterventieteam opgezet om meer inzicht te verkrijgen in de hoeveelheid

De dialoog staat binnen onze organisatie en binnen onze scholen voorop,
vanuit de overtuiging dat wat ons onderling verbindt,
groter is dan wat ons scheidt.

bouwprojecten die gepland staan. In het meerjaren huisvestingsprogramma van de gemeente zijn nieuw- en verbouwprojecten opgenomen voor de jaren 2019 tot en met 2022. De realiteit blijkt veel weerbarstiger. De contacten met de gemeente zijn aangehaald om het risico van achterstallig onderhoud bij deze scholen te mitigeren. Dit heeft in 2019 geleid tot het nemen van een aantal besluiten voor nieuw- en verbouw van schoolgebouwen.

Om het risico van de daling en de stijging van leerlingen op te vangen wordt twee keer per jaar een meerjarenleerlingenprognose opgesteld. Ten tijde van de begroting wordt deze opgesteld om zodoende de basis bekostiging te kunnen berekenen. Daarnaast wordt in het voorjaar ten behoeve van het bestuursformatieplan een nieuwe prognose opgesteld. Hierdoor is het bestuur in staat om eerder bij te sturen in de formatie en te anticiperen op krimp dan wel op stijging van het aantal leerlingen.

De hoogte van het verzuim is een risico voor PCOU, zeker in combinatie met een dreigend lerarentekort. Daarom heeft de flexpool binnen PCOU ook de verantwoordelijkheid gekregen om beleid te formuleren op het gebied van zijnstroom en op loopbaanontwikkeling. Het verzuim is in 2019 iets verder opgelopen en verdient in de toekomst extra aandacht.

PCOU onderkent dat het een systematische aanpak van risicomanagement nog extra aandacht behoeft.

B.3. Rapportage van het toezichthoudend orgaan

De raad van toezicht toetst beleidsvraagstukken en de financiële situatie aan de kaders. De auditcommissie bespreekt de rapportages met het oog op interne risicobeheersing. Het gaat niet alleen over de risico's en risicobeheersmaatregelen bij begrotingen en voortgangsrapportages, maar ook over het opvolgen van de bevindingen van de accountant vanuit de management letter. De auditcommissie heeft de interim-rapportage met de accountant besproken. De uit de interim-controle van 2018 voortvloeiende aandachtspunten zijn omgezet naar een actieplan. In 2019 is dat actieplan uitgevoerd waarbij in ieder geval alle acties onder handen zijn. In het volgende hoofdstuk wordt uitgebreid verslag gedaan.

3

Bericht van de raad van toezicht

Met dit verslag legt de raad van toezicht verantwoording af over het door de raad uitgeoefende toezicht op het college van bestuur in 2019.

Toezihtsvisie en -kaders

Centraal in de uitvoering van de taken van de raad van toezicht staat dat iedere leerling zich optimaal kan ontplooiën binnen onderwijs vanuit een christelijke inspiratie. Hiertoe houdt de raad er toezicht op dat PCOU Willibrord de juiste toekomstbestendige keuzes maakt, binnen de gestelde kaders, waarbij de positie van de leerling centraal staat en waarbij alle relevante belangen steeds zorgvuldig worden afgewogen.

De toezichtvisie is ingebed in een aantal interne- en externe kaders, waaronder:

- de statuten van Stichting PCOU en de Willibrord Stichting en het reglement voor bestuur en toezicht van de stichtingen. Hierin zijn onder andere bepalingen opgenomen over de samenstelling, de zittingstermijn, de benoembaarheid, de taken en bevoegdheden, de wijze van vergaderen en de wijze besluitvorming van de raad van toezicht;

- de code Goed Bestuur voortgezet onderwijs vormt het uitgangspunt voor het handelen van de raad van toezicht;
- inhoudelijke toetsingskaders voor de raad zijn het Strategieplan 2017-2021 'Focus op het beste onderwijs voor alle kinderen', de bestuursovereenkomst 2019 en de vastgestelde visie, missie en identiteit van PCOU Willibrord.

Rollen van het toezicht

De raad van toezicht onderscheidt in zijn werkzaamheden de volgende rollen:

1. Toezichthouder: beoordeling van de prestaties van het college van bestuur in het licht van missie en doelstellingen en voor wat betreft de naleving wet- en regelgeving.
2. Adviseur/klankbord: advisering op basis van kennis en expertise en informatie van elders.
3. Werkgever: het bepalen van de omvang en samenstelling van het college van bestuur, zorgvuldige selectie van geschikte bestuurders, het vastleggen van het contract en bepalen van het bezoldigingsbeleid, jaarlijkse beoordeling van het functioneren van de bestuurder en van de geschiktheid in het licht van de

zich ontwikkelende organisatie, ontslag, het beoordelen van het functioneren van het college van bestuur als collectief.

4. Het verlenen van goedkeuring aan jaarstukken, het strategisch plan, het reglement bestuur en toezicht en andere statutair en in de code vastgelegde onderwerpen.
5. Het zorgdragen voor maatschappelijke verankering: borging van de maatschappelijke taak en positie van de organisatie; toezien op maatschappelijke verantwoording door het college van bestuur.

Werkwijze en doorontwikkeling raad van toezicht

De raad van toezicht heeft ter eigen ondersteuning een aantal commissies ingesteld. De auditcommissie adviseert de raad van toezicht en het college van bestuur op het gebied van financiën, bedrijfsvoering en risicobeheersing en bereidt binnen haar taakgebied de besluitvorming van de raad van toezicht voor. De remuneratiecommissie adviseert de raad van toezicht over het te voeren personeelsbeleid voor de bestuursleden en bereidt de besluitvorming daarover voor. De commissie onderwijs, kwaliteit en innovatie adviseert de raad van toezicht en het college van bestuur op het gebied van onderwijskwaliteit en -innovatie en bereidt binnen haar taakgebied de besluitvorming van de raad van toezicht voor. En de agendacommissie zorgt voor de strategische voorbereiding van het overleg van de raad van toezicht met het college van bestuur.

Aanvullend hierop heeft de raad van toezicht jaarlijks twee studiedagen.

Ook hecht de raad van toezicht er veel waarde aan om de dagelijkse uitdagingen in de praktijk van de scholen zelf te kunnen ervaren; hiertoe vinden er diverse schoolbezoeken plaats.

De doorontwikkeling van de raad van toezicht vindt, naast de inhoudelijke kennisontwikkeling, ook op procesniveau plaats. Zo worden overlegmomenten regelmatig geëvalueerd, wordt er actief gevraagd om reflectie en feedback en is persoonlijke ontwikkeling een terugkerende thema op de agenda. In 2020 zal de formele zelfevaluatie van de raad van toezicht weer plaatsvinden.

Terugblik 2019

PCOU Willibrord kan terugkijken op een succesvol jaar. De positieve terugkoppeling van de conceptbevindingen door de onderwijsinspectie naar aanleiding van het bestuursgerichte onderzoek bij de Willibrord Stichting, de verdere verbetering van de onderwijsresultaten en de basis die gelegd is om goede huisvesting voor de komende jaren te garanderen, zijn maar enkele voorbeelden van de prestaties die afgelopen jaar gerealiseerd zijn.

Er zijn in 2019 ook onderwerpen naar voren gekomen die het komende jaar extra aandacht vragen. Hierbij valt te denken aan de uitdagingen om het lerarentekort goed op te kunnen vangen, het verder versterken van de interne bedrijfsvoeringsprocessen, het komen tot een externe validatie van de besteding van de rijksmiddelen inzake doelmatigheid en het goed borgen van de identiteit van PCOU Willibrord. Deze

onderwerpen krijgen in 2020 de prioriteit, waarbij de raad van toezicht altijd handelt vanuit het adagium *Festina Lente*.

Kijkend naar de mooie prestaties van het afgelopen jaar wil de raad van toezicht alle medewerkers van PCOU Willibrord bedanken voor hun professionaliteit, deskundigheid en betrokkenheid die de raad op alle scholen tegenkomt. Ook wil de raad graag expliciet de GMR Willibrord en de GMR PCOU bedanken, voor hun open houding, de waardevolle inbreng en de constructieve samenwerking. Afsluitend dankt de raad het college van bestuur voor het opbouwende samenspel.

Vergaderingen en bijeenkomsten van de raad van toezicht

De raad van toezicht heeft acht keer vergaderd met het college van bestuur.

Besproken onderwerpen waren:

- De bestuurlijke agenda aan de hand van het eindverslag van het tienpuntenplan en de strategiebrieven van het college van bestuur.
- De bestuursovereenkomsten 2019 en 2020.
- De ontwikkeling van de samenwerking tussen raad van toezicht en college van bestuur en de doorontwikkeling van de raad van toezicht.
- De juridische inrichting van de organisatie.
- De wijze waarop invulling wordt gegeven aan de levensbeschouwelijke identiteit.
- De kosten voor externe inhuur van personeel en voor extern advies.
- Het huisvestingsdossier.
- De analyse door de auditcommissie van de financiële processen.

De raad van toezicht heeft goedkeuring gegeven aan de volgende besluiten van het bestuur:

- De vaststelling van het bestuurlijke en financieel jaarverslag 2018.
- De vaststelling van de (geconsolideerde) begroting 2020 en de meerjarenbegroting 2020-2023.

De raad van toezicht heeft goedkeuring verleend aan de vaststelling van de complexiteitspunten 2019 en 2020 in het kader van de WNT. De raad van toezicht heeft met de accountants van EY de jaarrekening en accountantsverslag 2018 besproken.

In 2019 is een aantal reglementen van de raad van toezicht geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de code goed onderwijsbestuur van de VO-raad. De raad heeft het reglement bestuur en toezicht vastgesteld, alsmede de reglementen voor de commissies van de raad van toezicht, waaronder de auditcommissie en de commissie onderwijs, kwaliteit en innovatie.

Er zijn twee studiebijeenkomsten geweest van de raad van toezicht en het college van bestuur gezamenlijk. De studiebijeenkomsten vonden plaats op scholen van PCOU Willibrord. Naast kennismaking met deze scholen is tijdens de bijeenkomsten gesproken over innovatie en de ontwikkeling van Service & Advies. Ook is gesproken over het belang van diversiteit van ons personeel in relatie tot de samenstelling van de bevolking in Utrecht en het tegengaan van kansenongelijkheid.

De raad van toezicht heeft tweemaal overlegd met beide gemeenschappelijke medezeggenschapsraden afzonderlijk. In de overleggen met de GMR Willibrord is gesproken over besluitvorming en de rol van de medezeggenschap daarbij, de ontwikkeling binnen het huisvestingsdossier, het lerarentekort, de transitie van Service & Advies, identiteit/de identiteitsconferentie, de ontwikkeling van de raad van toezicht, de wijziging van de juridische structuur van PCOU Willibrord, goed werkgeverschap, de ontwikkeling van nieuwe schoolconcepten, de verhouding centrale/decentrale geldstroom en het functioneren van de (gemeenschappelijke) medezeggenschap. In de overleggen met de GMR PCOU is gesproken over het lerarentekort, IKC-ontwikkeling, samenwerking in de driehoek GMR-college van bestuur-raad van toezicht, innovatie als aspect van aantrekkelijk werkgeverschap, de wijziging van de juridische structuur van PCOU Willibrord en het functioneren van de (gemeenschappelijke) medezeggenschap. In 2020 zal worden onderzocht hoe de verbinding van de raad van toezicht met de beide gemeenschappelijke medezeggenschapsraden verder kan worden versterkt, bijvoorbeeld door het halfjaarlijkse overleg met beide gemeenschappelijke medezeggenschapsraden te combineren of door de GMR-en jaarlijks uit te nodigen voor een gemeenschappelijke studiedag.

Een delegatie van de raad van toezicht heeft in het kader van het bestuursgericht onderzoek bij de Willibrord Stichting gesproken met de Inspectie van het Onderwijs.

Auditcommissie

De auditcommissie heeft in 2019 zes keer vergaderd met het college van bestuur.

De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Managementletter 2018 en (de voortgang van) het plan van aanpak naar aanleiding van de managementletter 2018
- Managementrapportages
- Jaarrekening 2018, alsmede de evaluatie van het jaarrekeningproces en de reflectie van het college van bestuur daarop
- Complexiteitspunten
- Advieskosten
- Huisvestingsdossier
- Strategisch financieel beleid
- Procuratieregeling
- Begroting 2020, inclusief strategiebrief 2020

Commissie onderwijs, kwaliteit en innovatie

De commissie onderwijs, kwaliteit en innovatie is in 2019 ingesteld en heeft in dat jaar drie keer overlegd met het college van bestuur. De volgende onderwerpen zijn besproken:

- Rol en werkwijze van de commissie
- Bestuurlijke kwaliteitsborging en bereikte onderwijsresultaten
- Bestuursgericht toezicht voortgezet onderwijs en de zelfevaluatie die het bestuur in dit kader heeft opgesteld
- Strategiebrief en begroting 2020
- Planning van inhoudelijke onderwerpen ter bespreking in de commissie en/of de raad van toezicht

TABEL 3.1

Basisgegevens van de toezichthouders

NAAM	FUNCTIE BINNEN DE RVT	FUNCTIES EN NEVENFUNCTIES	DATUM VAN AANTREDEN/TERMIJN
Dr. J.J. (Joyce) Sylvester	Voorzitter RvT Lid remuneratiecommissie	Substituut Nationale Ombudsman <i>Nevenfuncties:</i> • Bestuurslid Stichting Slot Zuylen (onbezoldigd) • Lid raad van toezicht VSB vermogensfonds (bezoldigd) • Beschermvrouwe Goois Korenfestival (onbezoldigd) • Ambassadeur stichting duurzame Ontwikkeling Nederland Suriname (d'ONS) (onbezoldigd)	1-8-2015, tweede termijn
Drs. Ph.F.M. (Philippe) Raets	Lid RvT Voorzitter remuneratiecommissie	Voorzitter college van bestuur ROC Zadkine <i>Nevenfuncties:</i> Lid raad van toezicht Open Universiteit (bezoldigd) Lid Audit Advisory Committee Algemene Rekenkamer (bezoldigd)	1-10-2017, eerste termijn
Drs. E.J. (Ernst) Vissers Msc	Lid Voorzitter auditcommissie	Directeur bedrijfsvoering, kennisinkoop en prestatiemanagement Rijkswaterstaat <i>Nevenfuncties:</i> • Lid raad van Toezicht GGz Centraal (bezoldigd)	1-7-2017, eerste termijn
Dr. S. (Sennay) Ghebream	Lid Lid onderwijscommissie	• Head of Studies Social Sciences, Amsterdam University College <i>Nevenfuncties:</i> • Bestuursvoorzitter Stichting Boost, Amsterdam (onbezoldigd) • Bestuurslid Stichting Civic, Amsterdam (onbezoldigd) • Lid commissie Opvang en integratie, Vluchtelingenwerk, Amsterdam (onbezoldigd)	1-1-2019, eerste termijn
Mr. Drs. K.A.M. (Stan) Topouzis	Lid Lid auditcommissie	Toezichthouder De Nederlandse Bank	1-1-2019, eerste termijn
Ir. E. (Erica) Schaper	Lid Voorzitter onderwijscommissie	Voorzitter college van bestuur NHL Stenden Hogeschool <i>Nevenfuncties, voortkomend uit hoofdfunctie:</i> Lid bestuur Innovatie Pact Fryslân Lid Algemene Vergadering en lid bestuurlijke werkgroep arbeidsvoorwaarden Vereniging Hogescholen Voorzitter Raad van Toezicht Centre of Expertise Water Technology Lid bestuur VNO NCW Fryslân Lid Economic Board Noord-Nederland Lid bestuur Zestor (onbezoldigd)	1-1-2019, eerste termijn

4

Bericht van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad

De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) praat met het college van bestuur over bovenschoolse zaken, dus over onderwerpen die van belang zijn voor alle of een meerderheid van de 30 scholen binnen de Stichting PCOU. In de wijze waarop de GMR haar bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden invult, is de Wet medezeggenschap scholen (WMS) leidend, alsmede het Reglement gemeenschappelijke medezeggenschapsraad PCOU. Dit reglement bevat alle onderwerpen die de WMS in artikel 24 verplicht stelt en is aangepast aan de Wet Versterking Bestuurskracht (in werking sinds 1 januari 2017).

Samenstelling

De GMR PCOU bestond in het verslagjaar 2019 uit vijf ouders:

- Arjen Fortuin – STIP VSO
- Matthias Mieth – Op Avontuur (met Maarten de Vries als plaatsvervanger)
- Ronald Lourens – Torenpleinschool
- Arjon Kalter – Rafael
- Hanno Uitenboogaart – De Boomgaard (voorzitter).

De medewerkersgeleding werd gevormd door twee medewerkers (Cees Joustra – De Boomgaard; Marije Vernooij – Jenaplan-

school de Brug). Ondanks de inspanningen van velen is het nog niet gelukt het aantal medewerkers op het door de WMS vereiste niveau te brengen. Daarmee wordt het risico gelopen dat besluitvorming stagneert indien de instemming wordt vereist van de medewerkersgeleding. Het aantal medewerkers in de GMR blijft een belangrijk punt van aandacht.

De GMR heeft samen met de PCOU Willibrord Academie tweemaal een MR-scholingscursus georganiseerd. Daaraan bleek, gezien de ruime overtekening, grote behoefte.

Vergaderingen

Overeenkomstig de wens van zowel het college van bestuur als de GMR is het aantal overlegvergaderingen verhoogd naar zes per jaar. Deze vergaderingen vonden plaats op 22 januari, 19 maart, 21 mei, 9 juli, 1 oktober en 26 november. Aan deze overleggen gaat steeds een agenda-overleg met het bestuur vooraf, alsmede een (intern) GMR-vooroverleg ter voorbereiding. Bovenop de reguliere overlegvergaderingen vond in december een overleg met het bestuur plaats dat geheel in het teken stond van de begroting 2020.

De overlegvergaderingen van de GMR met het college van bestuur zijn openbaar. Van de gelegenheid een overlegvergadering bij te wonen, is een keer door een ouder en een keer door een medewerker gebruik gemaakt. De agenda en de stukken van de overlegvergaderingen worden gezonden aan de directies van de PCOU-scholen, zodat ze op de scholen zijn in te zien.

Eenmaal vond in een informele setting een 'benen-op-tafelgesprek' plaats met beide bestuurders. Besproken onderwerpen waren innovatie, identiteit, organisatiestructuur, lerarentekort en het functioneren van het overleg van de GMR met het college van bestuur. Ook werd de GMR bijgepraat over strategische ontwikkelingen.

Op 19 februari 2019 vond een bijeenkomst plaats voor de leden van alle medezeggenschapsraden binnen de stichting. Tijdens deze zogenaamde grote GMR-bijeenkomst werd kennis gemaakt met Fawzia Nasrullah, het nieuwe lid van het college van bestuur. Daarnaast hield Jarrick Schaap (manager Onderwijs, Kwaliteit & Innovatie van PCOU Willibrord) een presentatie over

integrale kindcentra en werd er kort gediscussieerd over de betekenis van de identiteit van PCOU in de scholen.

Selectie van de besproken onderwerpen en verleende adviezen/instemming

De GMR was dit verslagjaar onder meer betrokken bij:

- Geconsolideerde begroting 2020 en Strategiebrieven 2020 (advies);
- Financieel beleid, waaronder het vraagstuk over het afdrachtspercentage scholen (advies);
- Nut en noodzaak fusie Stichting PCOU en Willibrord Stichting (verkenkend);
- Identiteit van de stichting (opinionvormend);
- Voortgang bestuurlijke agenda (ter informatie);
- Lerarentekort in relatie tot onder meer innovatie (opinionvormend); dit was ook een van de verdiepende onderwerpen tijdens het periodieke overleg met de raad van toezicht;
- Beleid ten aanzien van integrale kindcentra (ter informatie);
- Update van de gevolgen van de AVG/privacywet- en regelgeving (ter informatie);

- Kosten voor externe inhuur en advisering (ter informatie);
- Besteding van niet-uitbetaalde salarissen tijdens de staking (ter informatie);
- PCOU-brede huisvestingsproblematiek (informatie).

Vooruitblik

In het vorige jaarverslag constateerden wij dat de PCOU de komende jaren voor grote uitdagingen staat. Die situatie is niet veranderd, zij het dat er steeds meer samenhang valt vast te stellen in onderwerpen. Huisvesting, de ontwikkeling van de leerlingenaantallen, het lerarentekort, de invulling van de rol van werkgever in een krappe arbeidsmarkt en de identiteit van de stichting zijn daarvan voorbeelden. De GMR wil aan de besluitvorming over deze onderwerpen actief bijdragen, door er nadrukkelijk de discussie met het college van bestuur over aan te gaan.

In de met het college van bestuur besproken strategiebrieven 2020 stelt het bestuur een groot aantal visies in het vooruitzicht op onderwerpen zoals kansengelijkheid, het lerarentekort, innovatie en huisvesting. De GMR kijkt uit naar de bespreking daarvan en spreekt de hoop uit dat deze visies zullen worden gevolgd door concrete maatregelen, waardoor daadwerkelijk oplossingen worden gevonden voor de uitdagingen waar de stichting voor staat. De insteek van de GMR zal daarbij zijn om voortdurend na te gaan wat de gevolgen zullen zijn van het ontwikkelde beleid voor leerlingen, ouders, medewerkers en scholen.

jaarrekening

5

Geconsolideerde jaarrekening

5.1

Geconsolideerde balans
per 31 december na
resultaatbestemming

**PCOU Willibrord is een
lerende organisatie**
gericht op de ontwikkeling van
leerlingen met open vensters
naar de samenleving.

TABEL 5.1

ACTIVA	2019	2018
<i>Vaste activa</i>		
Materiële vaste activa	7.920.588	8.542.210
Financiële vaste activa	2.674.163	2.809.919
Totaal vaste activa	10.594.752	11.352.129
<i>Vlottende activa</i>		
Vorderingen	10.204.698	6.256.622
Liquide middelen	6.063.357	9.751.981
Totaal vlottende activa	16.268.055	16.008.602
TOTAAL ACTIVA	26.862.806	27.360.731
<i>PASSIVA</i>		
Eigen vermogen	13.559.088	11.783.999
Voorzieningen	5.078.621	5.382.831
Kortlopende schulden	8.225.097	10.193.901
TOTAAL PASSIVA	26.862.806	27.360.731

5.2

Geconsolideerde staat van baten en lasten

TABEL 5.2

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen	60.261.547	61.646.708	60.737.046
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.413.126	3.807.127	3.762.908
Overige baten	1.582.316	1.019.191	1.539.101
Totaal baten	65.256.989	66.473.026	66.039.055
Lasten			
Personeelslasten	49.811.565	51.308.190	51.647.572
Afschrijvingen	1.716.343	1.795.167	1.742.552
Huisvestingslasten	3.889.765	3.906.259	3.969.020
Overige lasten	8.220.006	8.760.260	8.062.615
Totaal lasten	63.637.679	65.769.876	65.421.760
SALDO BATEN EN LASTEN	1.619.310	703.150	617.296
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	178.319	0	-18.958
Financiële lasten	22.540	5.000	11.981
	155.779	-5.000	-30.939
RESULTAAT	1.775.089	698.150	586.357

In december 2019 is een eenmalige bekostiging ontvangen (€ 785.564) in het kader van het onderwijsconvenant. Deze zijn als baten

verantwoord in 2019, echter zullen besteed worden in 2020. Derhalve zijn deze aan de bestemmingsreserve toegevoegd.

5.3

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

TABEL 5.3

	2019	2018
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	1.619.310	617.296
Aanpassingen voor aansluiting bedrijfsresultaat:		
Aanpassingen voor afschrijvingen	1.594.216	1.698.891
Mutatie overige vorderingen financiële vaste activa	0	-228.776
Afname van voorzieningen	-304.210	-880.985
Overige aanpassingen voor aansluiting van bedrijfsresultaat	0	10.163
Subtotaal	1.290.006	599.293
Veranderingen in werkkapitaal:		
Toename van kortlopende vorderingen	-3.719.300	-1.811.466
Afname van kortlopende schulden	-1.968.804	1.758.558
Veranderingen in werkkapitaal, totaal	-5.688.104	-52.909
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	-2.778.788	1.163.680
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Ontvangen interest	28.529	30.588
Betaalde interest	-12.554	-11.981
Ontvangen dividenden	9.722	15.543
	25.696	34.150
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	-2.753.092	1.197.831
Kasstromen uit investeringsactiviteiten		
Investeringsactiviteiten in materiële vaste activa	-1.115.112	-1.333.612
Desinvesteringen in materiële vaste activa	142.518	43.661
Overige (des)investeringsactiviteiten in financiële vaste activa	37.062	-95.677
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	-935.532	-1.385.628
Toename (afname) van liquide middelen	-3.688.624	-187.797
Beginstand 1 januari	9.751.981	9.939.778
Eindstand 31 december	6.063.357	9.751.981
MUTATIES	-3.688.624	-187.797

5.4

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

5.4.1

Grondslagen geconsolideerde jaarrekening

Activiteiten

Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht (Stichting PCOU) heeft haar zetel in de gemeente Utrecht, KvK-nummer 41179972.

De kernactiviteit van de stichting is het verzorgen van onderwijs waarbij leerlingen zich optimaal kunnen ontplooiën vanuit een christelijke inspiratie.

De Stichting PCOU is gevestigd aan de Atoomweg 111 in Utrecht.

Algemeen

Deze jaarrekening is opgemaakt op 18 juni 2020, uitgaande van een verslaggevingsperiode gelijk aan het kalenderjaar 2019.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de grondslagen die zijn opgenomen in boek 2, titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de richtlijnen van de raad van de jaarverslaggeving zoals vastgelegd in de Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs (RJ 660).

In de jaarrekening zijn grondslagen gehanteerd voor:

- de waardering van activa en passiva,
- resultaatbepaling,
- consolidatie.

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs. Dit betekent dat waardering plaatsvindt tegen kostprijs minus afschrijvingen, bijzondere waardeverminderingen of niet ontvangen bedragen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat toekomstige economische voordelen naar de organisatie terugvloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard gaat met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Het exploitatiesaldo is op basis van de bestemming van het exploitatiesaldo in het eigen vermogen verwerkt.

Activa en passiva worden in beginsel afzonderlijk gewaardeerd tenzij saldering aan de orde is. Saldering is aan de orde indien en voor zover:

- er sprake is van een deugdelijk juridisch instrument om het actief en het passief gesaldeerd en simultaan af te wikkelen;
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig simultaan af te wikkelen.

De grondslagen zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar en is gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa, verplichtingen en van baten en

lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. In geval van een schattingswijziging zal nadere toelichting plaats vinden op de schattingselementen en veronderstelling in de toelichting bij de betreffende post.

Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de organisatie en andere rechtspersonen waarop overheersende zeggenschap wordt uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De consolidatie vindt plaats op basis van de integrale consolidatiemethode.

Stichting PCOU en de Willibrord Stichting maken onderdeel uit van de PCOU-Willibrordgroep. Geen van beide instellingen is aan te wijzen als groepshoofd. Consolidatie vindt plaats op het niveau van Stichting PCOU en de Willibrord Stichting.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn naast de financiële gegevens van Stichting PCOU, ook de financiële gegevens van Stichting Steunfonds PCOU opgenomen.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd en is aangesloten bij de grondslagen van Stichting PCOU als moederorganisatie.

Financiële instrumenten

In de normale bedrijfsuitoefening maakt de stichting gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, effecten, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Voor de grondslagen van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente-instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Grondslagen voor de waardering activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs (= de verkrijgingsprijs en/of vervaardigingsprijs), indien van toepassing verminderd met ontvangen investeringssubsidies en de afschrijvingen die bepaald zijn op basis van de geschatte gebruiksduur.

De afschrijvingstermijnen voor materiele vaste activa zijn:

- Gebouwen en verbouwingen: 7 - 40 jaar,
- Inventaris en apparatuur: 4 - 20 jaar,
- Overige materiele vaste activa: 5 - 20 jaar.

De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven, rekening houdend met een restwaarde.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de staat van baten en lasten verwerkt. Voor de toekomstige lasten van onderhoud en herstel aan de gebouwen is een voorziening gevormd voor groot onderhoud.

Financiële vaste activa

De onder de financiële vaste activa opgenomen effecten zijn beleggingen op lange termijn. Ze worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen reële waarde. Per balansdatum worden de effecten gewaardeerd tegen de actuele waarde (genoteerde marktprijzen). De effecten zijn aandelen en obligaties. Transactiekosten en ongerealiseerde koersresultaten worden direct in het resultaat verwerkt.

Ontvangen dividend wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

De aard van de beleggingen is in overeenstemming met het treasury statuut en voldoet ten aanzien van de publieke middelen aan de voorschriften van het ministerie van OCW.

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur moeten worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer er wijzigingen of omstandigheden zijn die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend wordt. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de realiseerbare waarde, zijnde de hoogste van de directe en de indirecte opbrengstwaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs. Indien noodzakelijk wordt op de vorderingen een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht. Onder de vorderingen worden tevens de waarborgsommen verantwoord die zijn betaald aan Stichting Snappet voor bruikleen van tablets binnen het onderwijs.

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas- en kasequivalenten met een looptijd van minder dan 12 maanden. De liquide middelen staan geheel ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

De algemene reserve en bestemmingsreserves worden onder het eigen vermogen opgenomen. Als de organisatie een beperkt bestedingsmogelijkheid heeft aangebracht, wordt het deel dat op die manier van het eigen vermogen is afgezonderd, aangeduid als bestemmingsreserve. Verder is binnen het eigen vermogen een onderscheid gemaakt naar publieke en private middelen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden in de balans opgenomen als:

- zij aan de voorwaarden voldoen dat deze verplichtingen per balansdatum in rechte of feitelijk afdwingbaar zijn,
- voor de afwikkeling van deze verplichting een uitstroom van middelen waarschijnlijk is,
- van de omvang van de verplichting een betrouwbare inschatting gemaakt kan worden.

Tenzij anders aangegeven worden de voorzieningen opgenomen tegen de geschatte omvang van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om verplichtingen en verliezen af te wikkelen tegen de nominale waarde.

Sociaal beleid

De voorziening sociaal beleid is gevormd op basis van de verwachte uitgaven voor ontslaguitkering en de loondoorbetalingen tot ontslag in geval een medewerker zeer waarschijnlijk geen arbeid zal verrichten in het jaar opvolgend op het verslagjaar.

Verlofsparen en sabbatical leave

Onder verlofsparen en sabbatical leave zijn de voorzieningen Duurzame inzetbaarheid en Spaarverlof opgenomen.

De voorziening Duurzame inzetbaarheid is gevormd op basis van verwachte uitgaven voor individuele keuzes van medewerkers die passen binnen de levensfase en die de persoonlijke situatie verbeteren en de duurzame inzetbaarheid vergroten (conform cao primair onderwijs).

De voorziening Spaarverlof is voor de personeelsleden van Stichting PCOU die gebruikmaken van het recht om verlof te sparen en dit op een tijdstip na de balansdatum op te nemen. De voorziening wordt berekend door het aantal uren te vermenigvuldigen met de GPL.

Eigen risico WGA

De voorziening Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA) is bedoeld voor de op balansdatum bestaande verplichtingen tot doorbetaling van lonen en salarissen (inclusief werkgeverslasten) van personeel

dat naar verwachting blijvend gedeeltelijk arbeidsongeschikt is.

Jubileumvoorziening

De voorziening Jubileumkosten is berekend op basis van de tijd doorgebracht in het onderwijs, overheids- of semi- overheidsdienst en de verwachte toekomstige uitgaven, waarbij rekening gehouden wordt met een kans op voortijdig vertrek op basis van de leeftijd van de medewerkers.

Werkloosheidsbijdragen

In de voorziening Werkloosheidsbijdragen zijn de verwachte toekomstige uitgaven opgenomen die voortvloeien uit de Werkloosheidswet (WW).

Voorziening Groot onderhoud

Bij de voorziening Groot onderhoud zijn de lasten van toekomstig preventief onderhoud berekend op basis van de meest recente schouw en daaruit voortvloeiend het meerjaren onderhoudsplan. Hiervoor zijn in 2018 uitgevoerde schouwen de basis voor de informatie over het toekomstig onderhoud van de gebouwen en is een inschatting gemaakt van de uitgaven voor de aankomende 10 jaar en daarmee verband houdende jaarlijkse dotatie. Uitgangspunt is daarnaast dat de voorziening voor de komende 10 jaar nooit negatief wordt. Op basis hiervan is een waardering van de balanspositie van 31 december 2019 bepaald. De dotaties en onttrekkingen respectievelijk ten gunste en ten laste van de voorziening gebracht. Er is sprake van een tijdelijke overgangsregeling inzake de voorziening groot onderhoud. In de Staatscourant van 30 januari 2020 is de wijziging op de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs gepubliceerd waarbij specifiek voor het PO en VO een

verlenging van de huidige overgangsregeling (geïntroduceerd in 2019) met één jaar

Het bestuur overweegt in de toekomst over te stappen van de methode van het vormen van een voorziening voor het groot onderhoud naar de methode waarbij het onderhoud wordt geactiveerd en wordt afgeschreven.

Langlopende en kortlopende schulden

Langlopende schulden hebben een looptijd van langer dan 12 maanden, kortlopende schulden van maximaal 12 maanden. Langlopende en kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en daarna tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode.

Pensioenverplichtingen

Er is sprake van een pensioenregeling. Personeel op pensioengerechtigde leeftijd krijgt een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Deze toegezegde pensioenregeling is verwerkt als er sprake zou zijn van een toegezegde bijdrage-regeling. Voor de pensioenregeling worden verplicht premies betaald aan het pensioenfonds. Behalve de pensioenbetaling zijn er geen verdere verplichtingen op grond van deze regeling. Als het pensioenfonds een tekort heeft, is er geen verplichting om een aanvullende bijdrage te doen anders dan toekomstige premies. De premies die verschuldigd zijn, worden verantwoord als personeelslasten.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst een 'leasing' is, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het moment dat

het contract wordt aangegaan. Het contract wordt aangemerkt als leaseovereenkomst als de nakoming van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek actief of als de overeenkomst het recht van het gebruik van een specifiek actief omvat.

Verplichtingen met betrekking tot operationele leasing worden verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract. Voor zover de verplichtingen vanaf 2019 materieel zijn, staan ze in de niet in de balans opgenomen rechten en plichten.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overheidssubsidies

Rijksbijdragen en overige overheidsbijdragen en -subsidies uit hoofde van de basis-bekostiging worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig verwerkt als baten in de staat van baten en lasten. Als deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel, worden ze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Geoormerkte subsidies worden toegerekend aan het jaar waarin de hieraan gerelateerde kosten zijn verantwoord. Nog niet bestede gelden worden in lijn met het bestedingsplan als vooruit ontvangen subsidie op de balans opgenomen.

Exploitatiesubsidies worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft, volledig als baten verwerkt in de staat van

baten en lasten. Uitzondering hierop zijn de subsidies die betrekking hebben op een specifiek doel. Deze worden als baten in de winst- en verliesrekening verwerkt:

- in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten zijn gemaakt,
- het waarschijnlijk is dat deze nog worden ontvangen,
- de stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidiebedragen met een specifiek doel die al ontvangen zijn en waar in het boekjaar nog geen lasten tegenover staan, worden als vooruit ontvangen bedragen onder de kortlopende schulden opgenomen.

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten, voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Pensioenen

De pensioenregeling voor de medewerkers van de organisatie kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt volgens de vereenvoudiging in de RJ 660 in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen leiden mogelijk tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele

tekorten en de gevolgen hiervan voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

De beleidsdekkingsgraad van de pensioen-uitvoerder waar de regeling is ondergebracht (het ABP) bedraagt 95,8% per 31 december 2019. De werkelijke dekkingsgraad op 31 december 2019 was 97,8% en per april 2020 was de dekkingsgraad 83,2%.

liquide middelen. Ontvangen en betaalde rente zijn net als ontvangen dividenden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Overzicht verbonden partijen

Naast de in tabel 4.4 genoemde partij maakt het college van bestuur deel uit van het bestuur van het samenwerkingsverband in de gemeente Utrecht. In 2019 hebben geen transacties tussen de verbonden partijen plaatsgevonden zonder een zakelijke grondslag ('at arms length').

De instellingen hebben verklaard zich niet hoofdelijk aansprakelijk te stellen voor de uit rechtshandelingen van de stichting voortvloeiende schulden.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de

TABEL 5.4

STATUTAIRE NAAM	JURIDISCHE VORM 2019	STATUTAIRE ZETEL	CONSOLIDATIE JA/NEE	ACTIVITEIT	EIGEN VERMOGEN 2019	RESULTAAT 2019	OMZET 2019
Willibrord Stichting voor rk, pc en interconfessioneel (rk/pc) Voortgezet Onderwijs voor Utrecht en omstreken	Stichting	Utrecht	Nee	Overige	€ 22.767.273	€ 3.680.243	€ 119.285.410
Stichting Steunfonds van de Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	Stichting	Utrecht	Ja	Overige	€ 1.903.921	€ 102.184	€ 3.840

TABEL 5.5

Materiële vaste activa*

	AANSCHAF- PRIJS 1-1-2019	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 1-1-2019	BOEKWAARDE INVESTERINGEN 1-1-2019	DESINVES- TERINGEN	AFSCHRIJVINGEN	AANSCHAFPRIJS 31-12-2019	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 31-12-2019	BOEKWAARDE 31-12-2019
Vaste activa								
<i>Materiële vaste activa</i>								
Gebouwen en verbouwingen	4.829.994	2.334.562	2.495.432	109.333	5.558	278.080	4.926.838	2.321.128
Inventaris en apparatuur	14.719.437	8.871.294	5.848.144	1.003.539	134.888	1.294.461	14.631.904	5.422.333
Overige materiële vaste activa	334.285	135.650	198.634	2.240	2.072	21.675	330.445	177.128
Materiële vaste activa	19.883.716	11.341.506	8.542.210	1.115.112	142.518	1.594.216	19.889.187	7.920.588
<i>Uitsplitsing</i>								
Inventaris en apparatuur (ICT)	4.856.345	3.121.253	1.735.091	593.181	60.966	551.790	5.060.015	1.715.517
Inventaris en apparatuur (leermiddelen)	3.446.752	2.272.838	1.173.914	239.127	29.702	279.750	3.375.484	1.103.588
Inventaris en apparatuur (meubilair)	6.416.341	3.477.203	2.939.139	171.231	44.220	462.922	6.196.405	2.603.227
Inventaris en apparatuur	14.719.437	8.871.294	5.848.144	1.003.539	134.888	1.294.461	14.631.904	5.422.333

*) Uitsplitsing beginbalans aangepast voor onjuist verantwoorde investeringen in 2015

5.4.2 Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Jaarlijks vindt een inventarisatie plaats op het nog in gebruik zijn van de geregistreerde activa. Dat heeft onder andere geleid tot een afwaardering (desinvestering) van € 24.076 in 2019. Afstoten van de Emmaschool heeft geresulteerd in een desinvestering van € 118.442.

Er is € 649.256 in mindering gebracht op boekwaarde van de activa per 31-12-2019 in het kader van investeringssubsidies.

Het pand aan de Regentesselaan 68 is in volledig eigendom van het steunfonds.

Financiële vaste activa

Bij Stichting PCOU wordt een effectenportefeuille aangehouden met een waarde van € 1.491.303 per 31 december 2019, welke uitsluitend bestaat uit obligaties (36% overheid, 64% bedrijven).

Bij het Steunfonds PCOU bestaat het totale belegde vermogen van € 1.182.861 voor 25% uit aandelen en voor 75% uit obligaties. Alle effecten hebben een marktnotering.

Voor beide stichtingen geldt dat alle fondsen, aandelen én obligaties, op ieder gewenst moment kunnen worden verkocht en liquide kunnen worden gemaakt en er geen effecten in portefeuille zijn die in 2019 aflosbaar zullen worden gesteld.

Alle beleggingen voldoen aan de vereisten zoals bepaald in de regeling beleggen, lenen en derivaten van het ministerie van OCW.

De overige vordering per 1 januari 2019 betrof terug te vorderen WIA (uitbetaalde transitievergoedingen), welke in 2020 kan worden afgewikkeld en daarom een kortlopende vordering is geworden.

Vorderingen

De vorderingen op Gemeenten en GR's zijn in 2019 t.o.v. vorig jaar € 702.051 hoger. Dit verschil betreft vooral het toegenomen saldo debiteuren gemeente op vooruit gefactureerde termijnen huisvesting.

Het saldo bouwprojecten onder bouwheerschap betreft voornamelijk het 'rekening courant' saldo van bouwprojecten die met de gemeente verrekend wordt. Het saldo bouwprojecten onder bouwheerschap bestaat uit een vorderingspositie van € 3.734.654, en een verplichtingenpositie van € 45.604. In totaal zijn € 15.340.480 aan uitgaven gedaan aan bouwprojecten. Van dit bedrag is reeds € 11.651.430 ontvangen.

De overige vorderingen zijn toegenomen met € 677.813. De grootste toename zit in de vorderingen WIA transitievergoeding ad € 289.218, welke voorgaand jaar was gepresenteerd onder de langlopende vorderingen. Verder is hierin opgenomen de nog door te

berekenen lasten van de Emmaschool (nieuwbouw de Vosheuvel) ad € 263.237 aan 's Heeren Loo.

Alle vorderingen hebben een overwegend kortlopend karakter.

TABEL 5.7
Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
<i>Vorderingen</i>		
Debiteuren	246.460	242.196
OCW	3.325.806	3.233.448
Gemeenten en GR's	1.373.943	671.892
Personeel	10.088	3.464
Waardering onderhanden projecten	3.689.050	1.103.120
Overige vorderingen	962.244	284.431
Overlopende activa	599.597	752.341
Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen	-2.489	-34.269
Vorderingen	10.204.698	6.256.622
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitbetaalde kosten	598.774	751.446
Te ontvangen interest	823	895
Overlopende activa	599.597	752.341

TABEL 5.6
Financiële vaste activa

	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 1-1-2019	INVESTERINGEN EN VERSTREKTE LENINGEN	DESINVESTERINGEN EN AFLOSSINGEN	WAARDE- VERANDERINGEN	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 31-12-2019
<i>Financiële vaste activa</i>					
Effecten	2.581.143	973.265	1.013.364	133.119	2.674.163
Overige vorderingen	228.776	0	228.776	0	0
Financiële vaste activa	2.809.919	973.265	1.242.140	133.119	2.674.163
<i>Uitsplitsing</i>					
Aandelen	249.876	52.752	68.046	64.226	298.809
Nederlandse staatsobligaties	2.200.905	920.513	817.774	71.711	2.375.355
Overige effecten	130.362	0	127.544	-2.818	0
Effecten	2.581.143	973.265	1.013.364	133.119	2.674.163

Liquide middelen

Liquide middelen staan ter vrije beschikking. Ten opzichte van 2018 is sprake van een afname in de liquide middelen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen ultimo 2019 bedraagt in totaal € 13.559.088. Het eigen vermogen is toegenomen met € 1.775.089 door een positief resultaat in de reguliere activiteiten (€ 887.341), eenmalige aanvullende bekostiging PO (€ 785.564), en een positief resultaat in Stichting steunfonds PCOU (€ 102.184).

De bestemmingsreserve van € 785.564 betreft in 2019 ontvangen aanvullende bekostiging PO waarvan de besteding in 2020 zal plaatsvinden.

De private reserve is tot stand gekomen op basis van de beleggingsresultaten van Stichting steunfonds PCOU. Het historische vermogen is in het verleden tot stand gekomen uit hoofde van verkoopopbrengsten van panden die voorheen in eigendom waren van het Steunfonds.

Kortlopende schulden

Er staat op 31-12-2019 een bedrag van € 420.408 aan subsidiegeld van de gemeente op de balans waarvan € 367.356 nog besteed moet worden en € 53.052 met de gemeente verrekend moet worden. Per jaareinde 2018 stond er een bedrag van € 1.331.070. Het verschil wordt veroorzaakt doordat in november 2018 al de een groot deel van subsidies voor 2019 zijn vooruit ontvangen.

De onderlinge schuldpositie tussen Stichting PCOU en de Willibrord Stichting

wordt bepaald op basis van facturatie. Per 31-12-2018 was er bij Stichting PCOU sprake van een schuld aan de Willibrord Stichting van € 463.304. Per 31-12-2019 bedraagt de schuld van PCOU aan Willibrord € 311.976.

Overlopende passiva betreft diverse nog betalen bedragen waaronder nog te betalen onderhoudslasten voor multifunctionele accommodaties (MFA) is voor 2017, 2018 en 2019 nog geen afrekening door de gemeente ontvangen. Daarom is deze schuldpositie opgelopen van € 467.088 per 31-12-2018 naar € 698.604 per 31-12-2019.

Alle schulden hebben een overwegend kortlopend karakter.

Voorzieningen

Eigen risico WGA: Er zijn 3 medewerkers ingestroomd in de WGA in 2019. Per jaareinde 2018 was de verwachte instroom 6 medewerkers in 2019 en 2020. De wijziging in de schatting en de tussentijdse uitstroom uit de WGA maakt dat er een vrijval heeft plaatsgevonden.

In 2018 heeft een schouw van de gebouwen plaatsgevonden op basis waarvan een nieuw meerjarenonderhoudsplan is opgesteld. Op basis van een doorkijk van 10 jaar is berekend wat in totaal de onttrekking zou zijn voor 10 jaar, dit dient als basis voor de dotatie op jaarbasis

De voorziening groot onderhoud is opgesteld op basis van het egalisatieprincipe. De dotatie en onttrekking van Emmaschool zijn daarbij geëlimineerd.

TABEL 5.8
Liquide middelen

	31-12-2019	31-12-2018
<i>Liquide middelen</i>		
Kasmiddelen	4.099	6.852
Tegoeden op bank- en girorekeningen	6.059.258	9.745.129
Liquide middelen	6.063.357	9.751.981

TABEL 5.9
Eigen vermogen

	1-1-2019	RESULTAAT	31-12-2019
<i>Eigen vermogen</i>			
Algemene reserve	9.982.263	1.672.905	11.655.167
Algemene reserve (privaat)	1.801.737	102.184	1.903.921
Eigen vermogen	11.783.999	1.775.089	13.559.088
<i>Uitsplitsing</i>			
Algemene reserve	9.982.263	887.341	10.869.603
Bestemmingsreserve	0	785.564	785.564
	9.982.263	1.672.905	11.655.167

TABEL 5.10
Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
<i>Kortlopende schulden</i>		
Crediteuren	751.818	1.134.991
Schulden aan groepsmaatschappijen	311.976	463.304
Schulden aan gemeenten en GR's	420.408	1.331.701
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.958.487	2.064.276
Schulden terzake van pensioenen	620.551	825.033
Overige schulden (kortlopend)	264.634	225.671
Overlopende passiva	3.897.224	4.148.924
Kortlopende schulden	8.225.097	10.193.901
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ zonder verrekening (G1)	584.252	216.415
Vooruitontvangen investeringssubsidies	105.436	447.451
Vakantiegeld en -dagen	1.526.330	1.518.069
Overige overlopende passiva	1.681.206	1.966.989
Overlopende passiva	3.897.224	4.148.924

Als resultaat is de dotatie aan de voorziening groot onderhoud (€ 687.641) in 2019 lager dan begroot (€ 902.200). De begroting sloot initieel niet aan bij geplande dotatie op basis van het egalisatieprincipe. Voor de werkelijke dotatie is aangesloten bij het initiële plan.

Voor onderhoud is in 2019 € 359.535 onttrokken aan de voorziening groot onderhoud,

dat is lager dan geplande € 1.252.346. In verband met toekomstige renovatieplannen voor diverse scholen is onderhoud uitgesteld om simultaan met de renovatie uit te voeren.

PCOU Willibrord overweegt in de toekomst over te gaan stappen naar de componentenbenadering waarbij onderhoud als vaste activa component zal worden verwerkt.

5.4.3 Niet in de balans opgenomen rechten en plichten

Kopieer- en printerhuur

Voor de kopieerapparaten en printers van de PCOU- en Willibrord-scholen is een mantelcontract afgesloten met Ricoh. Deze overeenkomst is opnieuw overeengekomen in 2019 en loopt tot en met 31 december 2023. In 2019 bedroegen de huurlasten binnen het contract van PCOU € 53.000, dit bedrag is indicatief voor 2020.

Schoonmaakcontracten

Schoonmaak is in 2019 opnieuw aanbesteed, voor de schoolgebouwen en het gebouw van het bestuursbureau zijn per perceel nieuwe schoonmaak- en onderhoudscontracten afgesloten. De nieuwe contracten met 7 leveranciers voor 12 percelen zijn ingegaan per 1 januari 2020 en hebben een looptijd van 3 jaar. Verlenging is mogelijk tot 6 maal een jaar. Het contractbedrag is € 1.300.000 per jaar. Dit bedrag is voortdurend aan verandering onderhevig gezien de mutaties van zowel het schoonmaakonderhoud werkprogramma als de hoeveelheid vierkante-meters en scholen.

TABEL 5.11
Voorzieningen

2018	STAND PER 1-1	DOTATIES	ONTTREKKINGEN	VRIJVAL	STAND 31-12	KORTLOPEND DEEL < 1 JAAR	KORTLOPEND DEEL 1-5 JAAR	LANGLOPEND DEEL > 5 JAAR
Personeelsvoorzieningen	3.220.765	733.078	223.073	1.563.840	2.166.931	357.219	1.172.484	637.228
Voorziening voor groot onderhoud	3.043.051	731.300	558.451	0	3.215.900	1.252.346	1.871.287	92.267
Voorzieningen	6.263.816	1.464.378	781.524	1.563.840	5.382.831	1.609.565	3.043.771	729.495
<i>Personeelsvoorzieningen, specificatie</i>								
Sociaal beleid	775.588	240.171	0	929.639	86.120	79.305	6.815	0
Verlofsparen en sabbatical leave	170.691	55.520	0	16.154	210.057	21.006	84.023	105.028
Eigen risico WGA	1.824.800	297.889	223.073	553.415	1.346.200	191.200	840.900	314.100
Jubileumvoorziening	395.099	51.145	0	10.045	436.199	43.620	174.480	218.099
Werkloosheidsbijdragen	54.586	88.354	0	54.586	88.354	22.088	66.266	0
	3.220.765	733.078	223.073	1.563.840	2.166.931	357.219	1.172.484	637.228
<i>Personeelsvoorzieningen, specificatie</i>								
Sociaal beleid	86.120	66.336	79.061	7.059	66.336	66.336	0	0
Verlofsparen en sabbatical leave	210.057	18.321	0	196.658	31.720	15.840	15.880	0
Eigen risico WGA	1.346.200	324.739	217.605	316.136	1.137.199	176.378	927.514	33.307
Jubileumvoorziening	436.199	50.298	0	117.601	368.896	33.221	106.302	229.373
Werkloosheidsbijdragen	88.354	35.952	0	82.642	41.664	14.700	26.964	0
	2.166.931	495.646	296.666	720.095	1.645.815	306.475	1.076.660	262.680
<i>Personeelsvoorzieningen, specificatie</i>								
Sociaal beleid	86.120	66.336	79.061	7.059	66.336	66.336	0	0
Verlofsparen en sabbatical leave	210.057	18.321	0	196.658	31.720	15.840	15.880	0
Eigen risico WGA	1.346.200	324.739	217.605	316.136	1.137.199	176.378	927.514	33.307
Jubileumvoorziening	436.199	50.298	0	117.601	368.896	33.221	106.302	229.373
Werkloosheidsbijdragen	88.354	35.952	0	82.642	41.664	14.700	26.964	0
	2.166.931	495.646	296.666	720.095	1.645.815	306.475	1.076.660	262.680

TABEL 5.12
Doelsubsidies

OMSCHIJVING	TOEWIJZING KENMERK	TOEWIJZING DATUM	BEDRAG TOEWIJZING EUR	ONTVANGSTEN T/M VORIG VERSLAGJAAR EUR
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019 / 17PA	VRL17033	01-09-2017	65.111	65.111
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019 / 17TC	VRL17033	01-09-2017	20.720	20.720
Subsidie vrijroosteren leraren 2017-2019 / 17ZR	VRL17033	01-09-2017	34.946	34.946
Lerarenbeurs 27CR	853946-1	20-09-2017	10.884	10.884
Vervangingskosten Cultuurbegleiter 790 / 17XZ	924018-1	21-08-2018	2.721	2.721
Vervangingskosten Cultuurbegleiter 860 / 27CN	936018-1	20-11-2018	2.721	2.721
Vervangingskosten Cultuurbegleiter 900 / 28AF	874383-1	22-01-2018	2.721	2.721
Studieverlof / Lerarenbeurs 660 / 02 AC (later ingetrokken)	928828-1	20-09-2018	7.599	7.599
Studieverlof / Lerarenbeurs 670 / 04NN	928019-1	20-09-2018	7.520	7.520
Studieverlof / Lerarenbeurs 690 / 09QA	928465-1	20-09-2018	10.884	10.884
Studieverlof / Lerarenbeurs 690 / 09QA	1006381-1	20-09-2019	20.558	
Studieverlof / Lerarenbeurs 720 / 17PA	929180-1	20-09-2018	10.884	10.884
Studieverlof / Lerarenbeurs 720 / 17PA	1006957-1	20-09-2019	10.884	
Studieverlof / Lerarenbeurs 750 / 17TC	929191-1	20-09-2018	6.575	6.575
Studieverlof / Lerarenbeurs 800 / 17YX	929203-1	20-09-2018	16.930	16.930
Studieverlof / Lerarenbeurs 800 / 17YX	1006983-1	20-09-2019	16.930	
Studieverlof / Lerarenbeurs 830 / 17ZR	929213-1	20-09-2018	12.093	12.093
Studieverlof / Lerarenbeurs 830 / 17ZR	1006976-1	20-09-2019	32.651	
Studieverlof / Lerarenbeurs 900 / 28AF	928966-1	20-09-2018	12.093	12.093
Studieverlof / Lerarenbeurs 900 / 28AF	1007354-1	20-09-2019	12.093	
Studieverlof / Lerarenbeurs 920 / 30GY	928868-1	20-09-2018	13.302	13.302
Studieverlof / Lerarenbeurs 920 / 30GY	1007247-1	20-09-2019	3.930	
Studieverlof / Lerarenbeurs 930 / 14RZ	929353-1	20-09-2018	33.564	33.564
Studieverlof / Lerarenbeurs 930 / 14RZ	1007201-1	20-09-2019	12.666	
Studieverlof / Lerarenbeurs 940 / 04BF	929426-1	20-09-2018	7.837	7.837
Studieverlof / Lerarenbeurs 940 / 04BF	1007180-1	20-09-2019	7.599	
Studieverlof / Lerarenbeurs 950 / 30VB	928876-1	20-09-2018	3.628	3.628
Studieverlof / Lerarenbeurs 950 / 30VB	1007252-1	20-09-2019	7.256	
Zij-instroom 830 / 17ZR	942148-1	19-12-2018	20.000	20.000
Zij-instroom 860 / 27CN	935848-1	20-11-2018	13.390	13.390
Zij-instroom 860 / 27CN	922403-1	20-07-2018	20.000	20.000
Zij-instroom 910 / 28AE	886049-1	20-02-2018	20.000	20.000
Zij-instroom 930 / 14RZ	942225-1	19-12-2018	20.000	20.000
Doorstroomprogramma 2019 po-vo (kpl 130/950/730/833/880/760)	DPOVO18038	30-08-2018	107.000	53.500
Doorstroomprogramma 2019 po-vo (kpl 160/834/850)	DPOVO18094	30-08-2018	44.000	22.000
Doorstroomprogramma po-vo, 2019-2020 160/833/834	DPOVO19051	22-08-2019	50.000	
Doorstroomprogramma po-vo, 2019-2020 130/750/760/850/880/950	DPOV019111	28-08-2019	124.000	
Doorstroomprogramma po-vo 2019-2020 200/670/810	DPOV019127	28-08-2019	124.000	
Zij-instroom 940 / 04BF	1027668-1	31-07-2019	20.000	
Zij-instroom 730 / 17QE	966951-1	28-02-2019	20.000	
Zij-instroom 870/27CR	994525-1	31-03-2019	20.000	
Zij-instroom 830/17ZR	998047-1	30-04-2019	20.000	
Teambeurs primair onderwijs	TEAM18051	10-07-2019	97.353	
Totaal			1.127.039	451.621

LASTEN T/M VORIG VERSLAGJAAR EUR	STAND BEGIN VERSLAGJAAR EUR	ONTVANGST IN VERSLAGJAAR EUR	LASTEN IN VERSLAGJAAR EUR	STAND ULTIMO VERSLAGJAAR EUR	PRESTATIE AFGEROND? JA/NEE
46.120		-	18.991	-	JA
14.677		-	6.043	-	JA
24.753			10.192	-	JA
-	10.884	-		10.884	JA
2.721	-		-	-	JA
2.721	-		-	-	JA
2.721	-		-	-	JA
3.168	4.432		4.432	-	JA
3.133	4.388		4.388	-	JA
4.535	6.349		6.349	-	JA
	-	20.558	8.566	11.992	NEE
4.535	6.349		6.349	-	JA
	-	10.884	4.535	6.349	NEE
2.740	3.835	-	3.835	-	JA
7.055	9.875		9.875	-	JA
	-	16.930	7.054	9.876	NEE
5.038	7.055		7.055	-	JA
	-	32.651	13.604	19.046	NEE
5.038	7.055		7.055	-	JA
	-	12.093		12.093	NEE
5.543	7.760		7.760	-	JA
	-	3.930	1.638	2.293	NEE
13.985	19.579		19.579	-	JA
	-	12.666	5.277	7.388	NEE
3.265	4.572		4.572	-	JA
	-	7.599	3.166	4.433	NEE
1.513	2.115		2.115	-	JA
	-	7.256	3.023	4.232	NEE
8.333	11.667		11.667	-	JA
13.390	-			-	JA
8.333	11.668		11.668	-	JA
8.333	11.667		11.667	-	JA
8.333	11.667		11.667	-	JA
-	53.500	53.500	107.000	-	JA
	22.000	22.000	44.000	-	JA
	-	25.000	22.825	2.175	NEE
	-	62.000	-	62.000	NEE
	-	62.000		62.000	NEE
	-	20.000	8.333	11.667	NEE
	-	20.000	8.333	11.667	NEE
	-	20.000	8.333	11.667	NEE
	-	20.000	8.333	11.667	NEE
		97.353	20.282	77.071	NEE
199.979	216.415	526.418	439.562	338.500	

G2A

Subsidies met verrekenmodule aflopend ultimo boekjaar

OMSCHRIJVING	TOEWIJZING	BEDRAG TOEWIJZING	ONTVANGSTEN T/M VERSLAGJAAR	LASTEN T/M VERSLAGJAAR	STAND BEGIN VERSLAGJAAR	ONTVANGSTEN IN VERSLAGJAAR	LASTEN IN VERSLAGJAAR	VRIJVAL NIET BESTEED IN VERSLAGJAAR	STAND ULTIMO VERSLAGJAAR
	Kenmerk	Datum							
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

G2B

Subsidies met verrekenmodule doorlopend tot in een volgend verslagjaar

OMSCHRIJVING	TOEWIJZING	BEDRAG TOEWIJZING	ONTVANGSTEN T/M VERSLAGJAAR	LASTEN T/M VERSLAGJAAR	STAND BEGIN VERSLAGJAAR	ONTVANGSTEN IN VERSLAGJAAR	LASTEN IN VERSLAGJAAR	VRIJVAL NIET BESTEED IN VERSLAGJAAR	STAND ULTIMO VERSLAGJAAR
	Kenmerk	Datum							
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Energiecontracten

Via het inkoopcollectief Energie voor Scholen in samenwerking met Verus zijn de energiecontracten met DVEP voor een bedrag van € 234.000, Eneco Business BV voor een bedrag van € 291.000 en Eneco Energie Services voor een bedrag van € 180.000 voor de scholen aanbesteed. Deze contracten zijn verlengd tot eind 2020. De hier genoemde bedragen zijn gebaseerd op de werkelijke lasten in 2019 en daarmee te verwachten verplichtingen in 2020.

Onderhoud gebouwen

Ten behoeve van het reguliere- en het klachtenonderhoud op de installaties van de scholen is een contract afgesloten met

Strukton Worksphere voor een bedrag van € 116.204 en Croonwolters&Dros voor een bedrag van € 43.464. Deze contracten zijn per 1-1-2020 verlengd met 2 jaar.

Leermiddelen

Voor de aanschaf van leermiddelen is een contract afgesloten met Heutink Primair Onderwijs BV. Het huidige contract is afgesloten op 1 februari 2015 en heeft een looptijd van 54 maanden. Het contract is verlengd in 2019, het mag maximaal met drie maal 12 maanden verlengd worden. Het contract verloopt rechtswege op 31 augustus 2022.

In 2019 is er voor een bedrag van € 952.733 aangeschaft, dit bedrag is indicatief voor 2020.

Meubilair

Voor de aanschaf van meubilair is PCOU zijn raamcontracten aangegaan met Presikhaaf, Heutink en Eromes. Deze contracten liepen initieel tot 2019 en zijn conform afspraak stilzwijgend verlengd. In 2019 is bij deze partijen voor € 104.930 aangeschaft, dit bedrag is indicatief voor 2020.

Software personeels- en salarisadministratie

De personeels- en salarisadministratie is in 2019 aanbesteed, met Driessen Holding BV is een raamovereenkomst overeengekomen voor de periode van 10 jaar. Verwachte jaarlijkse kosten bedragen € 62.400.

5.4.4

Toelichting op de staat van baten en lasten**Analyse van het resultaat**

Stichting PCOU sluit het verslagjaar af met een positief (geconsolideerd) resultaat van € 1.775.089. Begroot was een positief

resultaat van € 698.150. Voor een analyse van het resultaat wordt verwezen naar paragraaf 2.5.

Rijksbijdragen

De rijksbijdragen OCW zijn lager dan vorig jaar door overdracht van Emmaschool per 1 maart 2019.

In december 2019 is een eenmalige bekostiging ontvangen (€ 785.564) in het kader van het onderwijsconvenant. Deze zijn als baten verantwoord in 2019, echter zullen besteed worden in 2020.

Overige overheidsbijdragen en -subsidies

De overige overheidsbijdragen en -subsidies zijn in de realisatie lager uitgevallen dan begroot. De afname van de baten ten opzichte van 2018 komt met name door bijdrage Brede School (hiervoor komt een nieuwe regeling in 2020) en de BSA zomerschool.

TABEL 5.13
Rijksbijdragen

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Rijksbijdragen, toelichting</i>			
Rijksbijdragen OCW	58.078.273	59.466.250	58.580.073
Overige subsidies OCW/EZ zonder verrekening (G1)	439.562	132.333	334.767
Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	1.743.713	2.048.125	1.822.206
Rijksbijdragen	60.261.547	61.646.708	60.737.046

TABEL 5.14
Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Overige overheidsbijdragen en -subsidies, toelichting</i>			
Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en -subsidies	3.377.978	3.611.099	3.601.611
Overige overheden	35.148	196.028	161.297
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.413.126	3.807.127	3.762.908
<i>Uitsplitsing</i>			
NWO	0	0	32.985
Overige overheden	35.148	196.028	128.312
Totaal	35.148	196.028	161.297

TABEL 5.15
Gemeentelijke
onderwijs subsidies*

* In overeenstemming met paragraaf 3.1 van het Verantwoording- en accountantsprotocol Gemeente Utrecht 2016, behorende bij de algemene subsidieverordening van de gemeente Utrecht, verantwoord de stichting de subsidies als integraal onderdeel van de jaarrekening. Het protocol geeft hierbij als leidraad dat de accountant de voor de jaarrekeningcontrole gebruikelijke materialiteitsgrenzen hanteert in zijn controle van de integrale verantwoording.

OMSCHRIJVING	DOSSIERNR.	BESCHIKKINGSdatum	BESCHIKKINGSdatum AANVULLING	BESCHIKTE SUBSIDIE
Aanpak lerarentekort (Utrecht leert)	6701716	22-07-2019		150.000
Schoolconciërges 2019	5628480	23-10-2018		88.267
Cultuureducatie 2019	5658953	10-12-2018		271.932
Leerlingbegeleiding PO 2019	5600499	07-12-2018		265.447
Basisvoorziening Taalschool Utrecht (onderwijs Nieuwkomers)	5547569	12-11-2018	02-06-2019	614.000
VVE ze kracht	5658271			226.723
VVE professionalisering	5658271			47.583
VVE educatief partnerschap met ouders op vroegschool	5658271			32.819
Schakelen	5658271			340.652
Leertijd uitbreiding	5658271			187.944
Taalactiviteiten (overig)	5658271			34.059
Brede School Academie	5658271			675.000
Zomerschool / taalstimulering in de vakantie periode	5658271			200.000
Versterken van taal 2019	5658271	05-12-2018	02-06-2019	1.744.780
Brede School Weide Wereld	5658125	13-12-2018		111.183
Brede School Noordwest	5658125	13-12-2018		143.826
Talentontwikkeling	5658125	13-12-2018		62.950
Talentontwikkeling	5658125	29-01-2019		14.229
Talentontwikkeling PO 2019	5658125			332.188
Combinatiefunctie en activiteiten	7094213	18-12-2019		33.586
Talentontwikkeling PO 2019-2020				
Leertijduitbreiding (onderdeel van Versterken Taal 2018)	4826190	28-11-2017	19-07-2018	
				3.500.201

Overige baten

Er zijn € 563.125 meer overige baten ten opzichte van de begroting gerealiseerd, met name door hogere verhuurbaten en hogere baten ouderbijdragen. Huurbaten zijn hoger dan begroot door niet salderen van huurbaten en huurlasten, dat is dus ook terug te zien in de huurlasten.

Ten opzichte van 2018 zijn de overige overige baten lager door baten gereserveerd voor terug te vorderen WIA (uitbetaalde transitie- vergoedingen) in 2018 (€ 228.776).

TABEL 5.16
Overige baten

	2019	BEGROOT 2019	2018
Overige baten, toelichting			
Verhuur	668.195	338.050	370.529
Detachering personeel	141.206	144.453	143.427
Sponsoring	10.885	0	12.545
Ouderbijdragen	260.758	186.400	201.286
Overige baten	501.272	350.288	811.314
Overige baten	1.582.316	1.019.191	1.539.101

NOG TE BESTEDEN PER 1-1-2019	NOG TE VERREKENEN PER 1-1-2019	ONTVANGEN IN 2019	NOG TE ONTVANGEN PER 31-12-2019	BESTEED IN 2019	VERREKEND IN 2019	NOG TE VERREKENEN PER 31-12-2019	NOG TE BESTEDEN PER 31-12-2019	BALANS PER 31-12-2019
		63.000	87.000	23.328			126.672	126.672
88.267			-	88.267	-		-	-
271.932	1.889			271.210	1.889	722		722
265.447	4.197			257.370	4.197	8.077		8.077
358.167		255.833	-	614.000			-	-
								-
132.213		94.510	-	226.723	-		-	-
27.757		19.826	-	35.055	-		12.528	12.528
19.144		13.675	-	32.819	-		-	-
199.059		141.593	0	340.652	-		0	0
109.634		78.310	-	187.944	-		-	-
19.906		14.153	0	34.059	-		0	0
393.750		281.250	-	583.637	-		91.363	91.363
200.000			-	96.792	-		103.208	103.208
1.101.463		643.317	0	1.537.682			207.098	207.098
								-
111.183			-	111.183	-		-	-
143.826			-	143.826	-		-	-
62.950			-	62.950	-		-	-
14.229			-	14.229	-		-	-
332.188			-	332.188	-		-	-
								-
		33.586	-		-		33.586	33.586
								-
	17.028				-	17.028	-	17.028
2.417.465	23.114	995.736	87.000	3.124.045	6.086	25.828	367.356	393.184

Onze HR-adviseurs voeren op verzoek een vlootschouw
op scholen uit om inzichtelijk te krijgen
**hoe een schoolteam zich kan ontwikkelen om
de schooldoelen en -ambities te realiseren.**

Personeelslasten

Lonen en salarissen zijn € 943.652 lager dan begroot door afstoten van de Emmaschool per 1 maart 2019, hiervoor was wel het hele jaar begroot.

De lasten personeel niet in loondienst zijn € 166.362 lager dan vorig jaar, echter € 1.354.280 hoger dan begroot. Overschrijding van budget is voor een belangrijk deel te verklaren door vervanging op directieformatie van de scholen (€ 494.746), vervanging van ziekte bij het onderwijzend personeel (€ 104.602) en het overgrote deel is de inzet van meer onderwijs ondersteunend personeel op de scholen (€ 726.907). Het nog resterende verschil vormen de vrijwilligersvergoedingen en verstrekkingen personeel niet in loondienst (€ 28.025).

Dotatie personele voorzieningen: per saldo is in 2019 € 303.510 vrijgefallen uit de voorziening door een dotatie van € 495.646, een vrijval van € 720.095 en onttrekking sociaal beleid van € 79.061. Daarmee is de dotatie € 565.754 lager dan begroot.

Personeelsbezetting (personeelslasten)

Tabel 5.18 geeft een overzicht van het aantal fte/aantal medewerkers dat in dienst was bij Stichting PCOU. Alle personeelsleden waren werkzaam binnen Nederland.

Er zijn geen medewerkers in dienst bij het Steunfonds.

WNT-verantwoording 2019 college van bestuur

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Stichting PCOU.

Het totale aantal complexiteitspunten waarop de klasse-indeling is gebaseerd, bedraagt 13 bestaande uit

- totale baten – 6 punten,
- aantal leerlingen – 3 punten,
- aantal onderwijssoorten – 4 punten.

Gebaseerd op de bovenstaande complexiteitspunten is het voor de stichting toepasselijke bezoldigingsmaximum in 2019 vastgesteld op € 164.000, indeling in klasse E voor het onderwijs.

TABEL 5.17
Personeelslasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Lonen, salarissen sociale lasten en pensioenlasten, uitsplitsing</i>			
Lonen en salarissen	35.548.384	36.492.036	36.807.023
Sociale lasten	4.851.616	5.010.441	4.895.515
Premies Participatiefonds	1.298.276	1.525.219	1.653.922
Premies Vervangingsfonds	68.002	70.328	64.785
Pensioenlasten	5.585.390	5.591.177	4.802.051
Lonen, salarissen socialen lasten en pensioenlasten	47.351.668	48.689.202	48.223.296
<i>Overige personele lasten, uitsplitsing</i>			
Dotaties personele voorzieningen	-303.510	262.244	-830.761
Lasten personeel niet in loondienst	2.830.601	1.476.321	2.996.963
Overige lasten	721.774	948.923	1.799.237
Overige personele lasten	3.248.865	2.687.488	3.965.439
<i>Ontvangen vergoedingen, uitsplitsing</i>			
Vergoedingen uit het Vervangingsfonds	788.968	68.500	539.065
Overige uitkeringen die personeelslasten verminderen	788.968	68.500	541.163
PERSONEELSLASTEN	49.811.565	51.308.190	51.647.572

TABEL 5.18

	AANTALLEN PER 31 DECEMBER					
	GEM. FTE		IN FTE		IN MEDEWERKERS	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Directie	41,6	44,6	40,6	45,4	48	53
Onderwijzend personeel	511,4	527,9	497,9	520	687	704
Onderwijsondersteunend personeel	191,9	191,1	187,4	198	273	301
Stagiair	5,4	0,9	7,2	4,9	9	7
Totaal	750,3	764,5	733,1	768,3	1017	1065

Doorbelaste kosten van bestuur

De leden van het college van bestuur zijn 100% in dienst bij Willibrord Stichting. Door een personele unie zijn zij uit hoofde van hun functie tevens werkzaam voor Stichting PCOU. Hiervoor worden kosten doorbelast door Willibrord Stichting aan Stichting PCOU. De bezoldiging verantwoord in de WNT bij Stichting PCOU bedraagt de doorbelaste kosten aan Stichting PCOU voor de functievervulling van de leidinggevende topfunctionaris bij Stichting PCOU. De doorbelaste kosten betreffen loonkosten inclusief werkgevers-deel sociale lasten en eventuele kosten leaseauto of vervoer en is gebaseerd op een tijdsverdeling van 50%.

Anticumulatietoets

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerder WNT-plichtige instellingen als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2019).

Bezoldiging topfunctionarissen

(zie tabel 5.19)

Nevenfuncties leden college van bestuur

Drs. ir. M.A. Mittelmeijer

- vicevoorzitter Raad van Toezicht Koraal Groep (bezoldigd)
- Voorzitter bestuur Stichting Technasium (bezoldigd)
- Voorzitter bestuur Onderwijsbestuursvereniging (onbezoldigd)

Mw. drs. F.M. Nasrullah

- Lid raad van toezicht Bevolkingsonderzoek Midden-West (bezoldigd)
- Voorzitter raad van toezicht Pharos (bezoldigd)
- Lid raad van advies Kennisplatform Integratie en Samenleving (onbezoldigd)
- Bestuurslid ZonMw (bezoldigd)
- Lid Raad van Advies KWF Kankerbestrijding (onbezoldigd)

TABEL 5.19

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

BEDRAGEN X € 1	M.A. MITTELMEIJER	F.M. NASRULLAH
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 / 31-12	01-10 / 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,5	0,5
Dienstbetrekking?	NEE	NEE
Bezoldiging	82.000	20.688
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.V.T.	N.V.T.
Beloningen betaalbaar op termijn	82.000	20.688
Subtotaal	82.000	20.688
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.	N.V.T.
TOTALE BEZOLDIGING	82.000	20.688
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.	N.V.T.
Gegevens 2018		
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-09 / 31-12	N.V.T.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	0,5	N.V.T.
Dienstbetrekking?	NEE	N.V.T.
Bezoldiging	26.405	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		N.V.T.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.V.T.	N.V.T.
Subtotaal	26.405	N.V.T.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	26.405	N.V.T.
TOTALE BEZOLDIGING	€ 26.405	N.V.T.

TABEL 5.19

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

BEDRAGEN X € 1	M.A. MITTELMEIJER		M.M. VAN AKKEREN		F.M. NASRULLAH	
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur		Lid College van Bestuur		Lid College van Bestuur	
Kalenderjaar	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	N.V.T.	01-01 / 31-08	N.V.T.	01-01 / 30-09	01-01 / 30-09	01-10 / 31-12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	N.V.T.	8 maanden	N.V.T.	9 maanden	9 maanden	3 maanden
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum						
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 187	€ 182	€ 187	€ 182	€ 187	€ 182
Maxima op basis van de normbedragen per maand	N.V.T.	€ 165.200	N.V.T.	€ 196.700	€ 195.300	€ 75.900
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 103.861		€ 116.844		€ 158.992	
Bezoldiging						
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	JA		JA		JA	
Bezoldiging in de betreffende periode	N.V.T.	€ 67.196,63	N.V.T.	€ 98.100	€ 61.332	€ 22.269,98
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 67.196,63		€ 98.100		€ 83.601	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
TOTALE BEZOLDIGING, EXCLUSIEF BTW	N.V.T.	€ 67.196,63	N.V.T.	€ 98.100	€ 61.332	€ 22.269,98
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 67.196,63		€ 98.100		€ 83.601	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.

TABEL 5.19

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen*

BEDRAGEN X € 1	J.J. SYLVESTER	P.F.M. RAETS	E. VISSERS	E. SCHAPER	K.A.M. TOPOUZIZ	S. GHEBREAB	F. KOSER KAYA	A.M.E. KIL-ALBERSEN	E. KALTHOFF SEFERIADIS	J.J.M. HELGERS	J.J.M. HELGERS
Functiegegevens	Voorzitter / Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12					
Bezoldiging											
TOTALE BEZOLDIGING	€ 11.948	€ 7.965	€ 7.965	€ 7.965	€ 7.965	€ 7.965					
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 24.600	€ 16.400	€ 16.400	€ 16.400	€ 16.400	€ 16.400					
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.					
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.					
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.					
Gegevens 2018											
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	01-01 / 31-12	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	01-01 / 30-06	01-01 / 31-08	01-01 / 30-11	01-01 / 31-03	01-04 / 01-08
Bezoldiging											
TOTALE BEZOLDIGING	€ 7.532,74	€ 6.750	€ 6.750	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	€ 3.375	€ 4.500	€ 6.188	€ 2.077	€ 1.673
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 21.752,05	€ 15.800	€ 15.800	N.V.T.	N.V.T.	N.V.T.	€ 7.835	€ 10.518	€ 14.458	€ 5.843	€ 5.324

*) Raad van Toezicht leden worden 50% vergoed bij Stichting PCOU en 50% bij Willibrord Stichting.

TABEL 5.19

1e

In het geval een topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, zijn bepaalde of alle onderdelen van onderstaande tabel van toepassing. Indien van toepassing kan het betreffende tabelonderdeel dienen als aanvulling op tabel 1a of 1d.: N.v.t.

TABEL 5.19

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder: N.v.t

NAAM TOPFUNCTIONARIS	N.V.T.
N.v.t.	N.v.t.

BEDRAGEN X € 1	N.V.T.
Naam andere WNT-instellingen	
N.v.t.	

Afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten zijn € 78.824 lager dan begroot, dit is met name het gevolg van lagere investeringen in 2019.

Huisvestingslasten

Huurlasten zijn hoger dan begroot door niet salderen van huurbaten en huurlasten. Daarnaast zijn lasten voor MFA-scholen (afdracht MI-gelden) (2019: € 231.516) hoger zijn dan begroot. Lasten MFA-scholen zijn ingeschat op basis van kosten 2017, de lasten voor 2018 en 2019 zijn nog niet door de gemeente in rekening gebracht.

Overige lasten

Overige lasten zijn € 157.391 lager dan vorig jaar en € 540.254 lager dan begroot.

Onder administratie en beheerlasten is de bijdrage aan het bureau (zit in Willibrord Stichting) opgenomen. In 2019 bedraagt dit € 3.661.061.

De kosten van de accountant zijn gebaseerd op de totale honoraria voor het onderzoek naar de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft.

Financiële baten en lasten

Tabel 5.24 geeft een overzicht van de financiële baten en lasten.

5.4.5 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Uit het kasstroomoverzicht blijkt dat de geldmiddelen zijn afgenomen. Een belangrijke verklaring hiervoor is toegenomen werkkapitaal als gevolg van voorfinanciering bouwprojecten.

5.4.6 Voorstel inzake resultaatbestemming

Er zijn geen statutaire bepalingen omtrent de resultaatbestemming.

Het positieve geconsolideerde resultaat van het verslagjaar van € 1.775.089 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen van de stichting. Een deel van dit resultaat, € 785.564, dient als bestemmingsreserve in het kader van de eenmalige additionele bekostiging in 2019.

Het resultaat van Stichting PCOU wordt toegevoegd aan de algemene reserve (publiek) en het resultaat van het Steunfonds PCOU wordt toegevoegd van de algemene reserve (privaat).

5.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Het is niet de verwachting dat de Corona-crisis die in 2020 is ontstaan tot materiële financiële risico's voor de organisatie zal leiden. De bekostiging vanuit de overheid vindt normaal doorgang en medewerkers worden doorbetaald. Wel bestaat het risico dat sommige investeringen en kosten stijgen en bepaalde inkomsten (zoals huur) achterblijven. Mogelijk leidt de crisis ook tot enige vertraging in interne processen en projecten, verbouwingen of bouwprojecten.

Voor verdere toelichting zie continuïteit-paragraaf in hoofdstuk 2.5.

TABEL 5.20
Afschrijvingslasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Materiële vaste activa, afschrijvingslasten</i>			
Gebouwen	278.080	226.790	-292.240
Inventaris en apparatuur	1.294.461	1.546.098	1.391.114
Overige materiële vaste activa	21.675	22.279	21.830
Totaal afschrijvingslasten	1.594.216	1.795.167	1.120.704
<i>Materiële vaste activa, desinvesteringen</i>			
Gebouwen	5.558	0	605.364
Inventaris en apparatuur (ICT)	114.497	0	16.485
Inventaris en apparatuur (overige)	2.072	0	0
Totaal	122.127	0	621.848
TOTAAL AFSCHRIJVINGEN	1.736.734	1.795.167	1.742.552

TABEL 5.21
Huisvestingslasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Huisvestingslasten, toelichting</i>			
Huurlasten	711.166	498.600	761.074
Verzekeringslasten	286	4.800	264
Onderhoudskosten	373.205	335.850	336.103
Lasten voor energie en water	781.072	801.630	783.176
Schoonmaakkosten	1.227.078	1.210.929	1.232.372
Belastingen en heffingen	73.879	66.100	55.495
Dotatie onderhoudsvoorziening	576.441	902.200	731.300
Overige huisvestingslasten	146.638	86.150	69.237
Huisvestingslasten	3.889.765	3.906.259	3.969.020

TABEL 5.22
Overige lasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Overige lasten, toelichting</i>			
Administratie en beheerslasten	4.759.491	4.846.594	4.616.108
Inventaris en apparatuur	922.218	734.405	820.105
Leer- en hulpmiddelen	1.063.447	1.143.431	1.097.698
Dotatie overige voorzieningen	-5.503	0	-65.852
Overige lasten	1.480.353	2.035.830	1.594.556
Overige lasten	8.220.006	8.760.260	8.062.615
<i>Separate specificatie kosten EY accountants LLP</i>			
Honorarium onderzoek jaarrekening	124.654	78.400	114.509
Honorarium andere niet-controledienst	0	0	16.988
Accountantshonoraria	124.654	78.400	131.498

TABEL 5.23
Financiële baten en lasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Financiële baten en lasten, toelichting</i>			
Rentebaten	28.529	0	23.610
Ontvangen dividenden	9.722	0	15.543
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	140.069	0	-58.112
Financiële baten	178.319	0	-18.958
<i>Financiële lasten, toelichting</i>			
Rentelasten	12.554	5.000	11.981
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	9.986	0	0
Financiële lasten	22.540	5.000	11.981
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	155.779	-5.000	-30.939

TABEL 5.24

Toevoeging algemene reserve (publiek)	1.672.905
Toevoeging algemene reserve (privaat)	102.184
Toevoeging per saldo	1.775.089

6

Enkelvoudige jaarrekening

6.1

Enkelvoudige balans per
31 december na
resultaatbestemming

TABEL 6.1

	2019	2018
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	7.795.574	8.417.196
Financiële vaste activa	1.491.303	1.685.680
Totaal vaste activa	9.286.877	10.102.876
Vorderingen	10.203.545	6.254.718
Liquide middelen	5.458.094	9.194.278
Totaal vlottende activa	15.661.639	15.448.996
TOTAAL ACTIVA	24.948.516	25.551.872
Passiva		
Eigen vermogen	11.655.167	9.982.263
Voorzieningen	5.078.621	5.382.831
Kortlopende schulden	8.214.728	10.186.779
TOTAAL PASSIVA	24.948.516	25.551.872

6.2

Enkelvoudige staat
van baten en lasten

TABEL 6.2

	REALISATIE 2019	BEGROTING 2019	REALISATIE 2018
Baten			
Rijksbijdragen	60.261.547	61.646.708	60.737.046
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	3.413.126	3.807.127	3.762.908
Overige baten	1.578.476	1.019.191	1.531.445
Totaal baten	65.253.149	66.473.026	66.031.399
Lasten			
Personeelslasten	49.811.565	51.308.190	51.647.572
Afschrijvingen	1.716.343	1.795.167	1.742.552
Huisvestingslasten	3.888.325	3.906.259	3.969.020
Overige lasten	8.209.501	8.750.260	8.051.986
Totaal lasten	63.625.734	65.759.876	65.411.130
SALDO BATEN EN LASTEN	1.627.415	713.150	620.269
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	54.549	0	6.767
Financiële lasten	9.060	0	6.154
Totaal Financiële baten en lasten	45.490	0	612
RESULTAAT	1.672.905	713.150	620.881

6.3

Grondslagen enkelvoudige jaarrekening

6.3.1 Algemeen

Voor de grondslagen voor de waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat, wordt verwezen naar de grondslagen van waardering en resultaatbepaling in de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld. Ditzelfde geldt voor de toelichting op de balans en de staat van baten en lasten (paragraaf 5.4.1).

6.3.2 Activiteiten

Voor de toelichting van de activiteiten van de vennootschap wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 5).

6.3.3 Continuïteit van de activiteiten

Voor de toelichting van de continuïteit van de activiteiten wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 5).

6.3.4 Stelselwijziging

In 2019 zijn geen stelselwijzigingen doorgevoerd.

6.3.5 Gebruik van schattingen

Voor de toelichting op het gebruik van schattingen wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 5.4.1).

6.3.6 Verbonden partijen

In 2019 hebben geen transacties tussen verbonden partijen plaatsgevonden zonder een zakelijke grondslag ('at arms length').

TABEL 6.3

STATUTAIRE NAAM	JURIDISCHE VORM 2019	STATUTAIRE ZETEL	CONSOLIDATIE JA/NEE	ACTIVITEIT	EIGEN VERMOGEN 2019	RESULTAAT 2019	OMZET 2019
Willibrord Stichting voor rk, pc en interconfessioneel (rk/pc) Voortgezet Onderwijs voor Utrecht en omstreken	Stichting	Utrecht	Nee	Overige	€ 22.767.273	€ 3.680.243	€ 119.285.410
Stichting Steunfonds van de Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht	Stichting	Utrecht	Ja	Overige	€ 1.903.921	€ 102.184	€ 3.840

6.4

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Voor de toelichting op de balans wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 6.4.2), voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Materiële vaste activa

zie tabel 6.4

Financiële vaste activa

zie tabel 6.5

Bij Stichting PCOU wordt een effectenportefeuille aangehouden met een waarde van € 1.491.303 per 31 december 2019, welke uitsluitend bestaat uit obligaties (36% overheid, 64% bedrijven).

Vorderingen

zie tabel 6.6

TABEL 6.4

Materiële vaste activa*

VASTE ACTIVA	AANSCHAFPRIJS 1-1-2019	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 1-1-2019	BOEK- WAARDE 1-1-2019	INVESTE- RINGEN	DES- INVESTE- RINGEN	AFSCHRIJVINGEN	AANSCHAFPRIJS 31-12-2019	AFSCHRIJVING CUMULATIEF 31-12-2019	BOEK- WAARDE 31-12-2019
<i>Materiële vaste activa</i>									
Gebouwen en verbouwingen	4.496.387	2.125.969	2.370.418	109.333	5.558	278.080	4.593.231	2.397.117	2.196.113
Inventaris en apparatuur	14.719.437	8.871.294	5.848.144	1.003.539	134.888	1.294.461	14.631.904	9.209.571	5.422.333
Overige materiële vaste activa	334.285	135.650	198.634	2.240	2.072	21.675	330.445	153.317	177.128
Materiële vaste activa	19.550.109	11.132.913	8.417.196	1.115.112	142.518	1.594.216	19.555.579	11.760.005	7.795.574
<i>Uitsplitsing</i>									
ICT	4.856.345	3.121.253	1.735.091	593.181	60.966	551.790	5.060.015	3.344.499	1.715.517
Leermiddelen	3.446.752	2.272.838	1.173.914	239.127	29.702	279.750	3.375.484	2.271.895	1.103.588
Meubilair	6.416.341	3.477.203	2.939.139	171.231	44.220	462.922	6.196.405	3.593.177	2.603.227
Inventaris en apparatuur	14.719.437	8.871.294	5.848.144	1.003.539	134.888	1.294.461	14.631.904	9.209.571	5.422.333

*) Uitsplitsing beginbalans aangepast voor onjuist verantwoorde investeringen in 2015

TABEL 6.5

Financiële vaste activa

	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 1-1-2019	INVESTERINGEN EN VERSTREKTE LENINGEN	DESINVESTERINGEN EN AFLOSSINGEN (-/-)	WAARDE- VERANDE- RINGEN	FINANCIËLE VASTE ACTIVA 31-12-2019
<i>Financiële vaste activa</i>					
Effecten	1.456.904	316.503	319.393	37.289	1.491.303
Overige vorderingen	228.776	0	228.776	0	0
Financiële vaste activa	1.685.680	316.503	548.169	37.289	1.491.303
<i>Uitsplitsing</i>					
Nederlandse staatsobligaties	1.456.904	316.503	319.393	37.289	1.491.303
Effecten	1.456.904	316.503	319.393	37.289	1.491.303

TABEL 6.6

Vorderingen

	31-12-2019	31-12-2018
<i>Vorderingen</i>		
Debiteuren	246.460	242.196
OCW	3.325.806	3.233.448
Gemeenten en GR's	1.373.943	671.892
Personeel	10.088	3.464
Waardering onderhanden projecten	3.689.050	1.103.120
Overige vorderingen	961.276	282.532
Overlopende activa	599.412	752.336
Voorziening wegens oninbaarheid vorderingen	-2.489	-34.269
Vorderingen	10.203.545	6.254.718
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitbetaalde kosten	598.774	751.446
Te ontvangen interest	639	890
Overlopende activa	599.412	752.336

Liquide middelen

zie tabel 6.7

Eigen vermogen

zie tabel 6.8

Kortlopende schulden

zie tabel 6.9

Voor de toelichting op de staat van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting in de geconsolideerde jaarrekening (paragraaf 5.4.4), voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

TABEL 6.7

Liquide middelen

	31-12-2019	31-12-2018
<i>Liquide middelen</i>		
Kasmiddelen	4.099	6.852
Tegoeden op bank- en girorekeningen	5.453.995	9.187.426
Liquide middelen	5.458.094	9.194.278

TABEL 6.8

Eigen vermogen

	BOEKWAARDE 1-1-2019	RESULTAAT	BOEKWAARDE 31-12-2019
<i>Eigen vermogen</i>			
Algemene reserve	9.982.263	1.672.905	11.655.167
Eigen vermogen	9.982.263	1.672.905	11.655.167
<i>Uitsplitsing</i>			
Algemene reserve	9.982.263	887.341	10.869.603
Bestemmingsreserve	0	785.564	785.564
Eigen vermogen	9.982.263	1.672.905	11.655.167

Huisvestingslasten

zie tabel 6.10

Overige lasten

zie tabel 6.11

Financiële baten en lasten

zie tabel 6.12

TABEL 6.9

Kortlopende schulden

	31-12-2019	31-12-2018
<i>Kortlopende schulden</i>		
Crediteuren	741.538	1.134.991
Schulden aan gemeenten en GR's	420.408	1.331.701
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.958.487	2.064.276
Schulden terzake van pensioenen	620.551	825.033
Overige schulden (kortlopend)	264.634	225.671
Overlopende passiva	3.897.135	4.141.801
Kortlopende schulden	8.214.728	10.186.779
<i>Uitsplitsing</i>		
Vooruitontvangen subsidies OCW/EZ zonder verrekening (G1)	584.252	216.415
Vooruitontvangen investeringssubsidies	105.436	447.451
Vakantiegeld en -dagen	1.526.330	1.518.069
Overige overlopende passiva	1.993.093	2.423.170
Overlopende passiva	4.209.111	4.605.105

TABEL 6.10

Huisvestingslasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Huisvestingslasten, toelichting</i>			
Huurlasten	711.166	498.600	761.074
Verzekeringslasten	0	4.800	264
Onderhoudslasten	373.205	335.850	336.103
Lasten voor energie en water	781.072	801.630	783.176
Schoonmaakkosten	1.227.078	1.210.929	1.232.372
Belastingen en heffingen	73.606	66.100	55.495
Dotatie onderhoudsvoorziening	576.441	902.200	731.300
Overige huisvestingslasten	145.757	86.150	69.237
Huisvestingslasten	3.888.325	3.906.259	3.969.020

TABEL 6.11
Overige lasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Overige lasten, toelichting</i>			
Administratie en beheerslasten	4.748.986	4.836.594	4.605.675
Inventaris en apparatuur	922.218	734.405	820.105
Leer- en hulpmiddelen	1.063.447	1.143.431	1.097.698
Dotatie overige voorzieningen	-5.503	0	-65.852
Overige lasten	1.480.353	2.035.830	1.594.360
Overige lasten	8.209.501	8.750.260	8.051.986
<i>Separate specificatie kosten EY accountants LLP</i>			
Honorarium onderzoek jaarrekening	119.374	75.000	109.379
Honorarium andere niet-controledienst	0	0	16.988
Accountantshonoraria	119.374	75.000	126.368

TABEL 6.12
Financiële baten en lasten

	2019	BEGROOT 2019	2018
<i>Financiële baten, toelichting</i>			
Rentebaten	18.220	0	17.796
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	36.329	0	-11.029
Financiële baten	54.549	0	6.767
<i>Financiële lasten, toelichting</i>			
Rentelasten	5.390	0	6.154
Waardeveranderingen financiële vaste activa en beleggingen	3.670	0	0
Financiële lasten	9.060	0	6.154
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	45.490	0	612

6.5

Aansluiting enkelvoudig vermogen en resultaat met geconsolideerde vermogen en resultaat

TABEL 6.13
Aansluiting enkelvoudig vermogen en resultaat

	2019	2018
<i>Aansluiting enkelvoudig met geconsolideerd vermogen</i>		
Enkelvoudig vermogen Stichting PCOU	11.655.167	9.982.263
Enkelvoudig vermogen Stichting Steunfonds CVO	1.903.921	1.801.737
Geconsolideerd vermogen Stichting PCOU	13.559.088	11.783.999
<i>Aansluiting enkelvoudig met geconsolideerd resultaat</i>		
Enkelvoudig resultaat Stichting PCOU	1.672.905	620.881
Enkelvoudig resultaat Stichting Steunfonds CVO	102.184	-34.525
Geconsolideerd resultaat Stichting PCOU	1.775.089	586.357

Vastgesteld op 18 juni 2020 door
het college van bestuur
namens het college van bestuur:

Drs. Ir. M.A. Mittelmeijer
Voorzitter college van bestuur

Goedgekeurd op 18 juni 2020 door
de raad van toezicht
namens de leden van de raad van toezicht:

Mw. Dr. J.J. Sylvester
Voorzitter raad van toezicht

overige
gegevens

7

Statutaire regeling resultaatbestemming

Er zijn geen statutaire regelingen inzake de bestemming van het resultaat. Vooruitlopend op de vaststelling en goedkeuring van het jaarverslag is het resultaat toegevoegd aan het eigen vermogen. Voor verdere detaillering verwijzen wij naar de toelichting op het eigen vermogen.

8

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en raad van toezicht van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- ▶ geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- ▶ zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019; en
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie “Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening”.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van ontwikkelingen omtrent Corona

De ontwikkelingen rondom het Corona (Covid-19) virus hebben grote invloed op de gezondheid van mensen en onze samenleving en daarbij ook op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. De jaarrekening en onze controleverklaring daarbij zijn gebaseerd op de condities op het moment dat deze zijn opgemaakt en de situatie verandert van dag tot dag. De invloed van deze ontwikkelingen op Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht is uiteengezet in het bestuursverslag onder de continuïteitsparagraaf [pagina 40] en de toelichting opgenomen bij de gebeurtenissen na balansdatum [pagina 89]. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
 - ▶ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - ▶ van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten, alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderwijsinstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 18 juni 2020

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R.H.H.M. Hendriks MSc RA

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van bestuur en raad van toezicht van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- ▶ geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- ▶ zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2019;
- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2019; en
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen.

Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van ontwikkelingen omtrent Corona

De ontwikkelingen rondom het Corona (Covid-19) virus hebben grote invloed op de gezondheid van mensen en onze samenleving en daarbij ook op de operationele en financiële prestaties van organisaties en de beoordeling van de mogelijkheid om de continuïteit te handhaven. De jaarrekening en onze controleverklaring daarbij zijn gebaseerd op de condities op het moment dat deze zijn opgemaakt en de situatie verandert van dag tot dag. De invloed van deze ontwikkelingen op Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht is uiteengezet in het bestuursverslag onder de continuïteitsparagraaf [pagina 40] en de toelichting opgenomen bij de gebeurtenissen na balansdatum [pagina 89]. Wij vestigen de aandacht op deze uiteenzettingen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's
 - ▶ dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - ▶ van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten, alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderwijsinstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Arnhem, 18 juni 2020

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. R.H.H.M. Hendriks MSc RA